

**Mirotín
a Český Háj**
„České vesnice na Volyni“

Lubomír Sazeček
2015

Copyright © 2015 Lubomír Sazeček
Vydáno vlastním nákladem

Rozhodl jsem se napsat tuto historii s popisem vzniku vesnic mých předků, motivován několika dalšími kronikami jiných volyňských původně českých vesnic. Pročítáním, nebo spíše studiem těchto knih jsem došel k názoru, že si to zaslouží i rodiště nejen mých předků, ale i mnohých dalších příbuzných a spoluobčanů. Samozřejmě, že toto mé rozhodnutí ovlivnilo i několik mých návštěv Volyně včetně Mirotína s Českým Hájem.

Pan Jiří Němeček (*1933), rodák z Mirotína, sice už jednu krátkou historii vesnice Mirotína popsal, věnoval se ale spíše té stránce, která se týkala historie a činnosti místní baptistické komunity (sboru, dle běžné terminologie vlastních baptistů). Z této jeho práce a z dalšího příspěvku, který mi k napsání této kroniky poskytl, jsem řadu informací o mirotínském sboru a Mirotínu vůbec, pochopitelně také rád čerpal. Kromě toho jsem s ním, a nejen s ním, strávil i několik hodin diskuzí o tom, co si on z Mirotína pamatoval. Největší oporu při tvorbě těchto textů respektive jejich revizi, ač není mirotínský, jsem našel v Ing. Josefu Vlkovi, za což mu také patří velký dík!

Chtěl bych ale ukázat tuto vesnici také z jiného pohledu, tedy poněkud komplexnějšího. Hlavně jsem se soustředil na původ obyvatel těchto dvou vesnic. Na to, odkud sem přišli a částečně také jaký byl jejich další osud po roce 1947. Doufám přitom, že se mi to částečně podařilo a že to přinese všem těm, kteří se zajímají o volyňské Čechy a o Volyňskou oblast jako takovou, příslušný užitek a poznání.

Rozebral jsem přitom i příchod několika vln Čechů na tehdy ruskou Volyň a vyjádřil přitom některé své osobní názory i na počátky českého osidlování, tedy na tu dobu, od kdy se našimi historiky oficiálně počítá. Byl jsem veden hlavně potřebou zanechat tady podobnou stopu, takovou jakou zanechali naši předci, kteří v Mirotíně a Českém Háji 45 let žili a pracovali!

Už za vlády Ferdinanda I. (1503-1564), prvního Habsburka na českém trůnu, dochází v Českých zemích k začátkům násilné rekatolizace. (*Uvádí se Ferdinand I., přestože Rudolf zvaný Kaše, krátce usedl už roku 1306 jako první člen této dynastie na český trůn.*) Většina obyvatel českých zemí se totiž stále ještě hlásila k husitství, luteránství anebo k Jednotě bratrské. Habsburkové byli naopak vždy silní katolíci, proto si do Čech na pomoc pozvali Jezuitský řád. V roce 1548 byl vydán, tedy po šmalkladské válce, takzvaný „*Mandát náboženský*“. To byl hlavní důvod a silný impuls k první exulantské vlně. Byli to především Čeští bratři, kteří odcházeli zejména do Saska, Pruska a Polska. Později zamířili hlavně do Berlína, tedy do Braniborska.

Mezi našimi exulanty šlo zejména o lidi, kteří se nemohli, nebo spíše se nechtěli, smířit s tím, že jim byla upírána svoboda náboženské víry. To byla tehdy ta první velká exulantská vlna. Představovali ji v širším pojmu především protestanti. Výraz protestant má svůj prapůvod v protestu proti reformně orientovaným křesťanům na říšském sněmu ve Speyeru, konaném v roce 1529.

Vystěhovalectví v Českých zemích nabylo velkého stupně zejména po bitvě na Bílé hoře, kdy, opět z náboženských důvodů, odcházely velké skupiny Čechů do nucené emigrace. Kromě náboženských důvodů k tomu částečně vedly i ekonomické důvody. Ferdinand II. totiž brzy po bitvě na Bílé hoře započal tvrdě konfiskovat majetky nekatolíků a tím je většinou zbavil vlastní obživy. Převedením většiny těch zabavených majetků na katolíky si tyto zavazoval k poslušnosti! Navíc bylo tehdy katolictví prohlášeno za jedinou uznanou víru v Čechách a na Moravě. Jeho synovec (*některé prameny nesprávně uvádějí, že to byl jeho syn*) Leopold I. v jeho šlépějích nadále pokračoval. Většinou tito exulanti nadále směřovali ze země na sever, tak jako první vlna, tedy do Braniborska (*Berlín*), Saska, Pruska a Slezska.

Ta druhá vlna byla vyvolána dalšími tvrdými a omezujícími opatřeními vládnoucího panovníka. Bylo to po vydání majestátu císařem Karlem VI. (*syn Leopolda I., v Čechách král Karel II.*) v roce 1725,

Něco o exulantech

namířeným tentokráte proti tzv. kacířům (*často vykonstruovaným*). Tento čin způsobil masivní útěk mnohých tajných nekatolíků ze země. Rozsahem se však nijak nelišil od předchozí pobělohorské emigrace a opět směřoval výhradně na sever, do Německa a Polska. Třetí vlna emigrace, vyvolaná první slezskou válkou, proběhla vzápětí po té druhé, to je po roce 1741. Tím poválečným stavem se nabídla další možnost odchodu tajných nekatolíků do Slezska, po zmíněné válce obsazeného vítěznými Prusy. Odcházeli tehdy, na rozdíl od prvních dvou exulantských vln, hlavně sedláci, mezi nimi už ale i řemeslníci a tzv. podruzi.

Ve Slezsku a v Prusku potom došlo k založení několika obcí, ve kterých žili pouze exulanti z Čech. Odtud také pochází i velká část volyňských Čechů. Jednalo se především o ty exulantské rodiny, které tam žily v tehdy nově založených osadách, jako byly Fridrichův Tábor, Fridrichův Hradec, Horní Poděbrady, Střední Poděbrady, Dolní Poděbrady, Malý Tábor, Čermín a některé další. K některým z nich dal dokonce písemné svolení sám panovník Fridrich II., jak je vidět i z některých názvů. Přestože později došlo k úplnému zrušení nevolnictví (v r. 1781) a vydání tzv. „*Tolerančního patentu*“ v témže roce Josefem II., většina exulantů se do Čech nevrací a setrvává nadále mimo české území.

Odchodu českých exulantů na Volyň ovšem ještě předcházela další posun z Německa na východ, na dnešní polské území. To bylo zhruba někdy na přelomu 18. a 19. století, kdy jim jejich původně založené osady pravděpodobně přestávaly stačit. Tehdy došlo k tomu posunu na východ až k Lodži, do Zelova, který si založilo 50 exulantských rodin někdy v roce 1802.

V jeho okolí částečně osídlili naši exulanti několik dalších vhodných vesnic, včetně míst v samotné Lodži. V té době se už ale nalézali na území Carského Ruska, protože někdy od roku 1807 Rusko na více než sto let získalo tuto část Polska, po takzvaném trojím dělení Polska, pod svou nadvládu. Tím se exulantům usnadnil jejich pozdější posun směrem ještě dále na východ. Nemuseli přitom řešit vůbec

žádné problémy s vystěhováním! Nezískali přitom zase ale žádné carské úlevy, které tehdy dostávali následně emigranti z Čech! To byl podstatný rozdíl mezi těmi dvěma skupinami. Ono mít snadnější přístup k majetku, tady především půdě, byla velká výhoda. A když se k tomu přičtou i daňové úlevy a osvobození od vojenské povinnosti, tak to v sumě již znamená mnoho! Poskytování úlev také netrvalo věčně, skončilo víceméně na konci roku 1884, kdy byl vydán zákon omezující držení půdy neruským občanům. To vedlo po letech, k následně uvedenému, masivnímu přijímání pravoslaví!

Exulanti, zřejmě už v důsledku toho jejich primárního odchodu z Českých zemí, neměli žádný problém se zvednout a jít zase někam dál. Jeví se to jako jejich poziční nestálost, protože se to jejich stěhování ještě několikrát opakovalo, to i v rámci celého Ruska. Dokonce se některé rodiny, jak vyplývá z některých dokumentů, jako jsou *Křesťanské listy* roč. 14, č. 17, dostaly dobrovolně přes Krym až na Sibiř a potom přes Kavkaz opět zpátky na Krym.

První čeští kolonisté přišli na Krym koncem padesátých let 19. století, kdy vešlo ve známost, že v zemi je dostatek laciné půdy a potřeba pracovních sil, neboť v důsledku krymské války opustil zemi značný počet obyvatel, převážně Tatarů. Kolonisté, zlákáni přísliby pracovních míst a vidinou blahobytného života „se rozhodli jet na tři roky za prací. Pocházeli většinou z východních Čech.“ (H. Dluhošová)

Nutno ovšem k těm pohybům dodat, že to zase nebylo nikdy až tak jednoduché. Z počátku se muselo k opuštění Čech využívat služeb pašeráků, cestovalo se pěšky za velice tvrdých podmínek. Exulanti ovšem někdy marně hledali naplnění pro svou víru, přesvědčení. V mnohých případech tak nenacházeli to, co stále hledali. Navíc se dost často potkávali s neshodami mezi samotnými kolonisty v českých obcích.

(Štěříková - Země otců)

Dalším velkým problémem Čechů v exilu byla značná neochota místních vládců a úřadů nechat exulanty praktikovat jejich víru vlastními kazateli a kazatele z Čech přijímali vždy s velkou neochotou. Rovněž zatížení daněmi bylo mnohdy neúnosné a ani místní populace se k

jejich přítomnosti nestavěla vždy pozitivně. V neposlední řadě se to týkalo i získávání zemědělských pozemků, nebo možností provozovat např. tkalcovskou nebo obchodní činnost. Rovněž byly pro naše exulanty stanoveny kvóty, kolik jich smí v daných městech žít! Prostě to asi nebyl žádný med!

Orientační mapa Volyňské gubernie

Ale zpátky k jejich pohybům na území tehdy hodně rozlehlého Ruského carství. Je totiž velice pravděpodobné, že některé jednotlivé rodiny osídlovaly jak Volyňskou oblast, tak i jiná vzdálenější místa v carském Rusku, a to již dlouho před dobou u nás stále ještě oficiálně označovanou za příchod Čechů na Volyň.

Koneckonců i (*původně snad česká*) vesnice Luthardovka (*někdy také Lutharda*) ležící poblíž Dubna, která se nyní jmenuje Zelené, byla založena společně německými a českými exulanty ze Zelova v roce 1863, tedy minimálně pět let před tím „oficiálním“ osídlováním Volyňě Čechy. A jak se dá zjistit, nebyla to vůbec první česká vesnice, tedy první případ českého osídlení. Je proto s podivem, proč naši historici tak sveřepě trvají na hranici osídlování Volyň, dané rokem

1868. Některé prameny, jako například *Věrná stráž, ročník 50, č. 1*, ve článku, který má být návodem na tvorbu kronik respektive Dějin volyňských Čechů uvádí, že koncem 50. let 19. století odešla část exulantů do Volyňské gubernie a založili tam obce Pohořelce (v *sousedství Luthardovky*) a nedaleké Podhájce. Hovoří se přitom o letech 1857 až 1859. A nejednalo se tehdy pouze o rodiny české.

V té době se totiž do Ruska už delší dobu vystěhovávaly mnohé zejména německé rodiny a bylo to až k Volze! Počet Němců žijících na území tehdejšího Sovětského Svazu dosahoval před II. světovou válkou dvou milionů! A Stalin s nimi měl následně hodně velké potíže, protože se obával, že se v začínajícím válečném konfliktu připojí na stranu hitlerovského Německa.

Zároveň se ale v další větě článku z *Věrné stráže* opakuje to již všeobecně známé, že v roce 1863 byla založena první osada Luthardovka, a to stejnými původci jako Pohořelce a Podhájce. U té Luthardovky je to asi složitější, protože ta prý nikdy neměla ani českou školu, stejně jako Podhájce! Přiznává se ovšem také i to, že to bylo částečně z ekonomických důvodů! Některé další prameny také hovoří výhradně o ekonomických důvodech. Zejména ty které popisují, že na konci 40. let 19. stol. byla, v oblasti kde naši exulanti žili, poměrně velká neúroda. Mělo se za to, že zem je již vyčerpaná a je třeba změny! Rozhodně však platí, že přesný rok odchodu jednotlivých rodin exulantů směrem na východ není znám! Navíc jejich vystěhovávání trvalo až do začátku 20. století. Na rozdíl od emigrantů!

Další významnou osadou, kterou ve Volyňské oblasti exulanti později založili, byla v roce 1878 vesnice Michalovka. Jejími zakladateli byli: Jan Andrš, Karel Dušík, Josef Hrůda, Vilém Jelínek, Pavel Koutecký, Josef Kratochvíl, Karel Marek, Pavel Sláma, Jan Tvrdrý, Josef Veselovský (*někteří z nich, exulanti již od 1742*). Všichni z nich pocházeli ze Zelova a okolí!

Některé rodiny českých exulantů se už nějaký čas předtím usadily v Chersonské oblasti, také na Krymu a ve vzdálenější Melitopolské, nebo Doněcké oblasti (*odkud se až nyní s potížemi vrací zpět do České*

republiky). A dokonce to nebyly pouze rodiny exulantů ze Slezska, jednalo se také o rodiny, které tam přišly přímo z Čech. Zmíněná Luthardovka a tedy její založení, by se logicky mohlo považovat za oficiální začátek osidlování Volyně Čechy!

V tom případě jsme nejméně v roce 2013 mohli slavit 150 let příchodu Čechů na Volyň. A to i v tom případě, že budeme ty zmíněné Podhájce a Pohořelce zcela ignorovat! Přestože organizovaná emigrace z Čech začala v podstatě až za pět let, to na tento fakt nemá žádný podstatný vliv. Navzdory tomu, že to založení vesnice Luthardovky, ani těch ostatních vyjmenovaných vesnic na Ukrajině zakládáných exulanty nikdo nerozporuje, tak za ten oficiální začátek příchodu Čechů na Volyň je všude stále označován rok 1868!

Exulanti měli, jak už bylo řečeno, oproti těm emigrujícím Čechům pocházejícím z Rakouska-Uherska poměrně značnou výhodu v tom, že se stěhovali v rámci carského Ruska, tedy jednoho státu. Nepotřebovali proto žádná úřední povolení, respektive nemuseli žádat o vystěhování z Rakouska-Uherska a následně ani o občanství v Rusku a podobně. Přicházeli tak do nových destinací už jako ruští poddaní. Navíc již byli se spoustou praktických věcí, včetně těch organizačně správních, dávno seznámeni a nemuseli se tedy všemu novému přizpůsobovat. Jejich více než třistaletá emigrantská praxe jim přitom byla rozhodně víc než velkou výhodou.

Je zde také evidentní to, že u všech kolonistů z řad exulantů se jednalo především o reformované evangelíky nebo přinejmenším nekatolíky. Většina z nich se totiž hlásila k evangelické reformované církvi, s tradicí české reformace, prezentované v našich dějinách především Janem Husem, Janem Amosem Komenským, ale také i Petrem Chelickým.

Je proto docela pochopitelné, že se potom i na Volyni z toho důvodu později setkávali s mnohými problémy ze strany, jak státních úředníků, tak některých tzv. „konkurenčních“ pravoslavných církví. Byly jim kladeny mnohé překážky a to někdy i v praktikování své víry. Je ale také více než pravděpodobné to, že více odolávali tlaku z ruské

strany, která s oblibou nutila přistěhovalce přijímat pravoslaví! Teprve až mezi světovými válkami za polského režimu, hlavně na západní Volyni, se mohli v tomto ohledu trochu více nadechnout a poctívali více svobody.

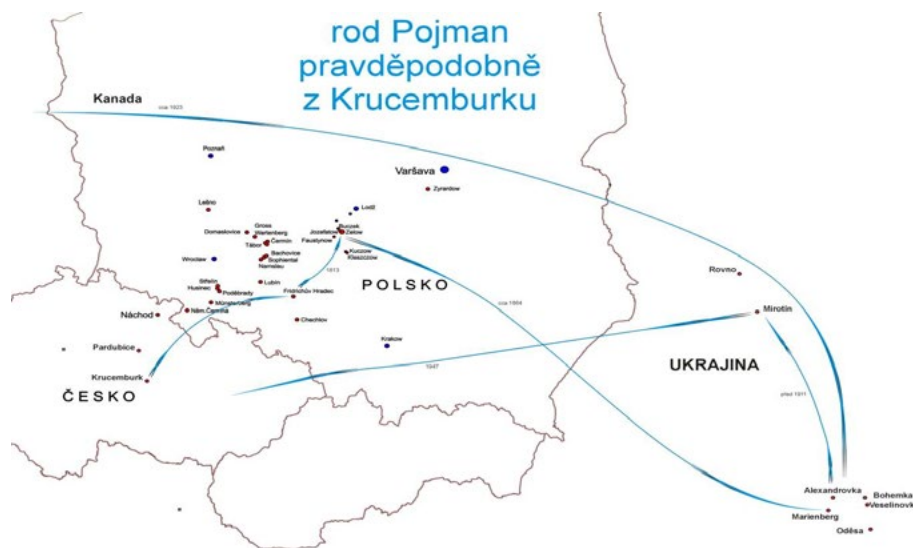
Zakladatelé zelovského baptistického sboru byli ve své většině potomci českých pobělohorských exulantů do Pruského Slezska. Před svým příklonem k baptismu církevně náleželi k reformovaným evangelíkům. Zelovský baptistický sbor vznikl v návaznosti na misijní práci započatou v roce 1843 Johannem Gerhardem Onckenem, průkopníkem evropského kontinentálního baptismu, v německém Hamburku. V roce 1865 se ustavil německý baptistický sbor i poblíž Zelova – v Kurovku, který se nachází asi 4 km od Zelova a 1 km od Požděnic, další obce, kde žili potomci českých exulantů.

Někteří čeští evangelíci se rozhodli prozkoumat toto nové církevní společenství, o němž kolovaly nejrůznější pomluvy. Probuzecky vroucná zbožnost německých baptistů a jejich sborová pospolitost mnohé oslovila. Němečtí baptisté se tehdy hlásili k vyznání víry, které mělo výrazně kalvinistické rysy, což jistě rezonovalo s věroučným zakotvením českých exulantů. Prvním kazatelem samostatného českého baptistického sboru v Zelově se stal potomek českých exulantů Karel Jersák. V Polsku pak vznikaly další baptistické sbory, z nichž některé byly česko-polské (Lodž, Żyrardov, Poznaň, Katowice, Toruň, Varšava) či česko-německé (Čermín u Ostřešova). zdroj www.bjb.cz

Jedním z prvních Čechů byl znám jako baptista Karel Kulhavý. V roce 1869 bylo v Zelově napočítáno pouhých třináct baptistů. Další známá jména propagátorů této víry byla tato: Čáp, K. Jersák, K. Lelek, Podracký, F. Rejchrt. Později se tam mezi nimi objevil ještě J. Hart (někdy také Hort, nebo Horta). Na Volyni existovala vždy jistá náboženská centra. Jejich význam kolísal dobou, přirozeně, že také vývojem celkového počtu přistěhovalců.

Pro reformované evangelíky to byl především Boratín, pro baptisty zase Michalovka. To ovšem platilo jen do založení Mirotína, který tuto důležitou roli prakticky nejvýznamnějšího centra baptistů (tady

hlavně nekatolíků) na Volyni, brzy od Boratína převzal. Přestože podle počtu svých členů nedosahoval až takového významu. Jeho pozice ve společnosti těchto všech podobně zaměřených vesnic byla dána hlavně nepřehlédnutelnou rozsáhlou aktivitou mirotínského Sboru a jeho činovníků, ale zejména tím, že poskytovali církevní služby i okolí Mirotína a Českého Háje. Význam Boratína opět stoupl po roce 1932, kdy se stal administrátorem všech evangelických církví na Volyni Jaroslav Opočenský!

ukázka cest českých exulantů

zdroj Google, Obrázky pro dotaz exulantská mapa

Takže to bylo k vystěhovalectví těch takzvaných exulantů. Ostatní volyňští Češi se však rekrutovali především z vystěhovalců, kteří odcházeli z tehdejšího Rakouska-Uherska později, až v druhé polovině 19. století. Bylo to hlavně v letech 1868 až 1880, kdy se na Volyň vystěhovalo údajně více než 16.000 osob, bylo to v podstatě z důvodů vyložene ekonomických a národnostních. To exulanti migrovali mezi Polskem, Sibiří, Kavkazem, Krymem a Volyní ještě na začátku 20. století! V případě klasického českého vystěhovalectví do Volyňské gubernie jsou informace přesnější. Je to hlavně díky oficiálním událostem, Slovanskému sjezdu a na něj navazujícím procesům, které potom k masivnějšímu vystěhovávání jednoduše vedly.

Tato emigrace vyplývala z represí proti polskému obyvatelstvu Volyně po poražení protiruského povstání v roce 1863 a následným levným prodáváním půdy. Poláci byli na Volyni většinou velkostatkáři, a jelikož se němečtí kolonizátoři neprosadili jako heterogenní prvek, byli carskou vládou pozváni Češi, aby rozbili tradiční polskou soudružnost. Tento příslib příchodu Čechů neplynul pouze ze Slovanského sjezdu v roce 1867 v Moskvě, kde carská strana žádala české představitele o nové kolonizátory, ani když se poté v českých zemích objevili propagátoři odjezdu do Ruska, ale také z pustošivé Prusko-Rakouské války, která se dotkla zejména obyvatel severních Čech a kvůli které si mnozí Češi uvědomovali potřebu nového začátku. Mnoho z nich volilo odjezd do carského Ruska. Nutno dodat, že Volyně byla pouze jednou z možných destinací pro odchozí Čechy, dalšími možnými kraji byl Kavkaz nebo Dálný východ.

Velký vliv na tento vývoj měla celosvětová situace, kdy v době vrcholící průmyslové revoluce a s ní souvisejících změnách, jako bylo zrušení nevolnictví, zákaz obchodování s otroky a vůbec další velké společenské změny, které každá nová doba sebou samozřejmě přináší. V Evropě to už také silně vřelo, některé státy začaly posilovat na úkor druhých a tak se dostávaly do pohybu některé společenské vrstvy. Neméně významný vliv na celkovou situaci v Čechách mělo zavedení

takzvaného dualistického systému, rakouským ministrem Benstem v roce 1867. Sami Češi to totiž považovali za národní křivdu, za podraz. V důsledku toho byli potom jakoby považováni za nevýznamnou část obyvatelstva Rakousko-Uherské říše.

Počátek tohoto politického napětí byl především v nesplnění původních císařových slibů, daných Čechům po bouřlivém roce 1848. Takže nejen ekonomické, ale i politické tlaky rozhodovaly u řady lidí o důvodech pro emigraci. Navíc měli Češi stále větší pocit, že veškerá jejich činnost je pouze ve prospěch Němců! Čili i tady měla ta emigrace kromě ekonomicko-sociálních skrytý silný, politickoetnický podtext!

Jedním z nepopíratelných vlivů byla i tehdejší soudobá literární činnost mnohých obroditelů, jako byli například F. L. Čelakovský (*Ohlas písní ruských*), K. H. Borovský (*Život na Rusi*) a mnozí další, kteří působili na vzdělané obyvatelstvo protihabsbursky, tedy i protiněmecky. To se odrazilo i v chápání českých emigrantů směřujících na východ. Ruská zem a její lidé byli bráni jako partneři s mnohem větším pochopením. Koneckonců i František Palacký byl carskému Rusku velice nakloněn, a nebyl sám, pochopitelně.

Otevřely se také trochu hranice a tím nastalo částečné přelévání nezbytných pracovních sil. Sice to bylo ze začátku velmi pozvolné, ale přece jen docházelo k prolínání evropských národů. V historických evropských zemích bylo stále těžší se s tehdy běžně početnými rodinami uživit. Místy paradoxně chyběl rozvoj průmyslu a tím i pracovních příležitostí, jinde zase kvalifikovaní dělníci v dostatečném počtu chyběli. Společnost, spíše technický vývoj, se tehdy vyvíjela rychlejším tempem a v Čechách už začínalo být těsno. Zároveň však místně vznikala nedostatek v zemědělské produkci, vzdělanost mírně zaostávala za vývojem a lidé v některých odlehlejších oblastech nečekaně začali trpět nedostatkem prostředků. Proto se objevil málo známý fenomén masivního vystěhovalectví. Zejména když se začalo tvrdit, že v Rusku je půda velice levná. Osadníci odcházeli do Ruska s myšlenkou - „*Za chalupu grunt*“!

Další, neméně důležitou okolností byl ten fakt, že příchozí osadníci, nebo je třeba nazývejme kolonisté, dostali od ruského cara poměrně slušné výhody v daňových úlevách. Kromě toho byli na stejnou dobu, dvaceti let, muži osvobozeni od vojenské povinnosti. To se ale týkalo pouze těch, kteří přicházeli do Ruska a získali ruské občanství. Exulantů, kteří vlastně byli ruskými občany bez vlastní zásluhy, se tato ustanovení vůbec netýkala. Rovněž i těch, kteří si ponechali rakousko-uherskou státní příslušnost. V dalších letech se sice potvrdilo pořekadlo „Sliby chyby“, to když následník cara mnohé výhody Čechům zrušil. Ale stav kolonizace Volyňské gubernie byl odstartován a dosáhl stavu, kdy se nikomu nechtělo, nebo alespoň v té době, nikomu vracet!

Jenže první velké skupiny emigrantů si to původně zamířily právě na druhou světovou stranu, za oceán. Bylo to především do Spojených Států Amerických, kde byli v té době s velkým porozuměním přijímáni emigranti z celého světa. Spojené státy svou velikostí a rovněž silně se rozvíjejícím se průmyslem, byly pro zemědělce, dělníky a řemeslníky všeho druhu velikým a neodolatelným lákadlem, vlastně takovou novou zemí zaslíbenou. Tomu však chtěly některé české vlivné osobnosti, zejména z kulturního života, nějakým způsobem zabránit. Jejich cílem se stala snaha o změnu cílové destinace pro tyto potencionální emigranty.

Logickou zde proto byla nabídka nekonečného ruského prostoru na východě. Navíc tomu ještě v té době nahrála, na tu dobu poměrně tvrdá, občanská válka, která v Americe propukla a trvala od roku 1861 až do roku 1865. Tím se také mnoho evropských emigrantů „zastavilo“ pro jistotu už ve velkých německých přístavech (*hlavně v Hamburku*), těsně před vyplutím. Dokonce už tam následně vznikaly masivní pokusy tyto emigranty otočit na druhou stranu! Směrem do zmíněného Ruska!

Ruští emisáři agitující pro vystěhovalectví do Ruska nedostali otevřenou podporu české politické reprezentace, ale získali neoficiální souhlas a tichou podporu k jednání s americkými Čechy a neoficiální podporu

některých vědeckých pracovníků v Praze, kteří nepochybně jednali v souladu s názory české reprezentace, a to především publicisty Františka Jezbery a pracovníka Národního muzea a blízkého spolupracovníka Palackého A. Patery. Jednali i s předním představitelem české politiky prof. F. A. Braunerem, účastníkem Národopisné výstavy v Moskvě v roce 1867, který byl nakloněn stěhování Čechů do Ruska. (dle Vaculíka - Dějiny volyňských Čechů I)

V roce 1867 se v Moskvě konala Národopisná výstava, tam se dokonce na universitní schůzi N. A. Žerebcov, člen „Společenstva selského hospodářství“ vyjádřil, aby Čechevé, kteří odcházejí za prací do Ameriky, se raději stěhovali do Ruska! Už v květnu 1867 byla při Moskevské zemědělské společnosti ustavena komise pro uvedení českých emigrantů. Své představy si členové komise ověřovali při jednáních s účastníky Moskevské etnografické výstavy, zejména Palackým, Braunerem a Riegerem. Člen komise Th. A. Levšin navštívil Prahu, aby se na místě seznámil se všemi údaji týkajícími se českého zájmu o vystěhovalectví do Ruska. (Vaculík - Dějiny volyňských Čechů I).

Čili primární iniciativa vedoucí k osidlování pozemků na Volyni by se také dala přisoudit ruské straně. Dalším faktem je, i když to jeho autorství není nikde doloženo, že František Palacký měl údajně takový návrh, aby čeští kolonisté obsazující již bývalé pozemky polské šlechty byli v Rusku prezentováni především jako potomci Husitů! Tedy hlavně jako nekatolíci.

Už několik let předtím sice probíhala nějaká separátní jednání o zmíněném pokusu dostat původní emigranty namísto do Ameriky na západ, na druhou stranu. Hovořilo se o tom, že ruský car v průběhu 40 let 19. století při průjezdu přes Moravu byl nadšen úrovní českého venkova. Zejména stavem měst a vesnic. V Moskvě potom po létech došlo k dalším jednáním a při Moskevské zemědělské společnosti se dokonce ustavila komise pro uvedení českých emigrantů. Moskva chtěla navázat na dobré zkušenosti s imigrací z Německa, která měla pozitivní vliv na zkvalitňování života na venkově i ve městech. Začátek těchto jednání a aktivit musel být něčím vyvolán.

Na zasedání Moskevské zeměpisné společnosti, v červnu téhož roku (1867), se Rieger snad dotazoval na stejný problém. Padala podobná doporučení jako na Samarskou gubernii, nebo úpatí Kavkazu, což se českým delegátům údajně příliš nezamlouvalo.

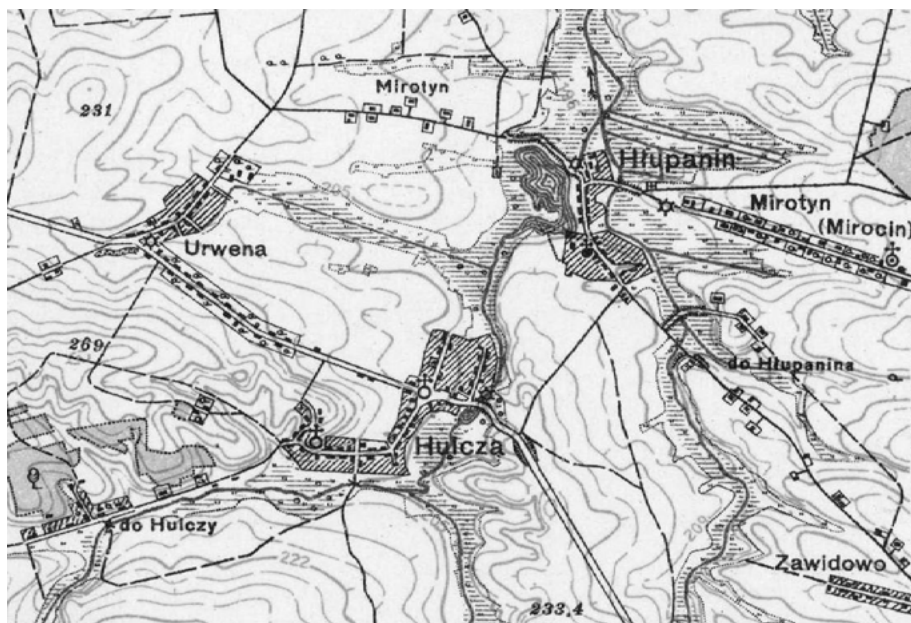
Po návratu do Prahy se Rieger a Palacký snad také brzy setkali s Přibylem a Oličem, kteří měli zájem na přímé organizaci vystěhovávání. Jistě také i přitom padla nějaká důležitá doporučení, ale v podstatě celou emigraci řídily zprostředkovatelny sídlící ve Varšavě a několika dalších polských městech. Tím se vše novým osadníkům na Volyni pochopitelně prodražilo, přesto byly nákupy zemědělské půdy hodně výhodné. Zlé jazyky tvrdily, že mnozí z kolonistů byli o část svého majetku různými machinacemi připraveni zejména těmi organizátory! O jejich metodách si vyprávěli Poláci i Rusové! Jednalo se podle toho, co se o nich traduje z dnešního pohledu o tvrdý bezskrupulózní přístup k získávání osobního majetku na úkor druhých.

Zajímavé je v souvislosti s českým vystěhovalectvím také zjištění, že například směrem z Německa v té době docházelo k stejně masivnímu osidlování tehdejších německých kolonií ležících daleko v zámoří, zejména v Africe. Například v afrických státech Tanzanii a Namibii. Berlínskou konferencí v roce 1888 Německo totiž získalo poměrně rozsáhlá zámořská území nejen v Africe, ale například i v Indonésii a Oceánii. Je velice pravděpodobné, že to nebylo jen Německo, odkud se lidé stěhovali „do světa“! Zřejmě se v té době jednalo o celoevropský jev.

Ještě něco k pochybnostem o začátku českého přistěhovalectví na Volyn. Na internetovém facebooku se nedávno objevila informace, že ve výpisu ze staré kroniky a pozemkových knih obce Žeretice (okr. Jičín), je v kronice tento odstavec: „*V bitvě u Jičina ztratilo vojsko rakouské a saské 5.500 mužů... Druhý rok po této válce odstěhovalo se do Ruska ze Žeretic 16 rodin, a sice: Martincova, Štejnova, Šlysykova, Hnízdova, Čapkova, Jakubcova, Veverkova, Kyselova, Košťáková, Kvasničkova, Styblíkova, Mazancova, Kyselova F., Chudobova, Janovskýho a Patkova.*“

Je pravděpodobné, že kdybychom mohli hledat jako na Googlu, pouhým vyhledávačem ve všech existujících kronikách, našli bychom asi takových sdělení mnohem více. I toto nás opravňuje k pochybám o „oficiálním“ datu, tedy ročníku začátku vystěhovávání českých rodin na Volyň. Bitva u Jičina totiž proběhla 29. 6. 1866, je jen otázka, jak se počítala ta léta po bitvě. Prostě tvrzení, nebo označování počátku působení Čechů na Volyni ročníkem 1868, má asi jen minimální opodstatnění!

Původní česká vesnice Mirotín na Volyni je vzdálená asi tak 17 km od okresního města Zdobunova a 28 km od krajského města Rovno, pokud to bereme přesně ze středu zmíněných měst na střed vesnice. Osady na Volyni jsou většinou velice rozlehlé, jsou větší i do šířky, na rozdíl od českých poměrů, na které jsme zvyklí my tady!

Mirotín na polské vojenské mapě z roku 1922

Je rozložená asi tak 800 metrů za Hlupanínem, na cestě od jeho kraje směrem na východ, na 2.780 metrů dlouhé jediné ulici, plynule přecházející do sousedního Českého Háje, který je rozložen na 640 m cesty, opět pouze dvě řady domů, po každé straně leží jedna!

V roce 1902 zakoupili Češi, jak už bylo řečeno, pánové Jan Němeček, Josef Nesvarba, Václav Valášek a Josef Zajíček v katastru ukrajinské obce Hlupanín půdu, bývalý, již opuštěný dvůr šlechtice Kolinkova. Uvedený Josef Zajíček (*krkonošský rodák*) byl snad vůbec tou nejaktivnější postavou vznikajícího Mirotína. V jeho případě je třeba zmínit, že už tehdy v Hlupaníně snad téměř deset let bydlel. Pro neshody se spoluobčany a především představiteli církve v Boratíně, se

Založení Mirotína

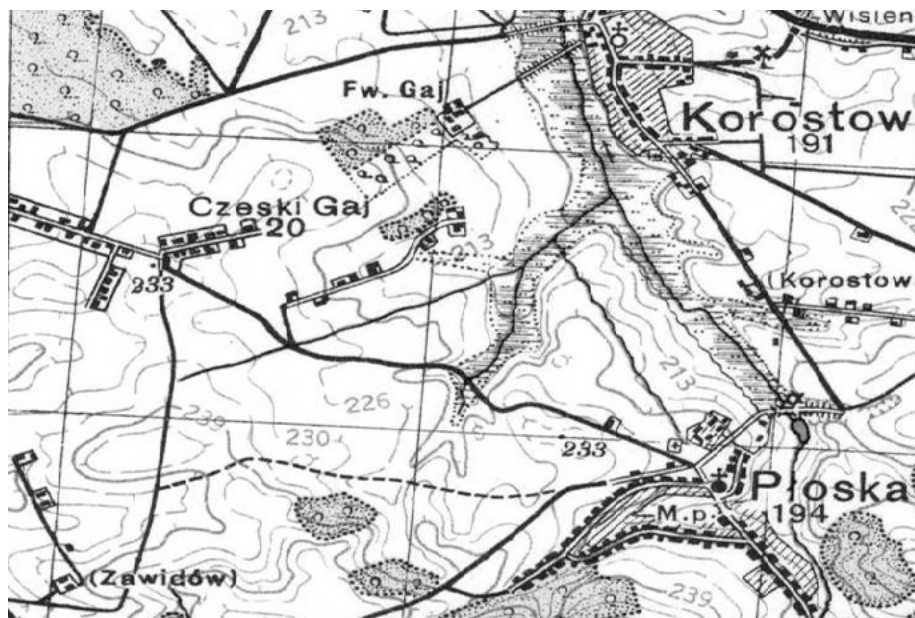
do Hlupanína přestěhoval už na začátku 90. let 19. století! Nově založená ves se ze začátku po nějaký čas jmenovala Český Hlupanín. Proto se také zřejmě dostal včas k informacím o prodeji volné půdy. Na koupi se museli všichni zájemci nejen poskládat, ale mnozí z nich se přitom i hodně zadlužili. Dohromady tak ale získali skvělých více než 800 ha polí a lesů, z toho nejméně 100 ha luk a rašelinišť. Pozemky zakoupili od zmíněného ruského šlechtice Kolinkova, který ty pozemky prodával. Ten mimochodem vlastnil v celé gubernii mnoho dalších pozemků, které velkou měrou postupně přešly do rukou českého obyvatelstva. Není vůbec vyloučeno, že s těmi pozemky spekoval a asi dost úspěšně!

Tak jako při začátcích na jiných místech na Volyni, byly první tři roky mirotínských nejtěžší! Půda, o kterou předtím nikdo po staletí nepečoval, totiž nebyla schopna hned od začátku rodit. Až po několikaletém přeorání a prohnojení se dostavily očekávané úrody a tím i obživa pro nové osadníky.

V následujícím roce se sem nastěhovalo 17 exulantských rodin z Michalovky (*Edita Štěříková, Země otců*) a založili zde tak druhý baptistický sbor na Volyni. Jejich přestěhování, přestože to mělo být kvůli víře, mělo spíše prozaičtější důvod. V Michalovce se tehdy živilo málo výnosným tkalcovstvím, tamní půda prý nebyla příliš vhodná k obdělávání, v Mirotíně to bylo s půdou naopak (*J. Němeček*). Takže jejich reakce na informaci, že tam je ještě nějaká půda volná, byla okamžitá! Za nimi sem potom přišly ještě další rodiny a byli to především exulanti ze západní části Volyně, ale i z oblasti Chersonu. Téměř všichni původně pocházející z polského Zelova. Šlo o rodiny převážně vyznání českobratrského, baptistického a někdy i pravoslavného (*v roce 1888 přijalo především kvůli půdě 5.505 Čechů pravoslaví*). Pole byla v té době ještě hodně levná, takže některé rodiny, hlavně těch prvních kupců, zakoupily nebo pronajaly dokonce i 30 ha.

Původní nejbližší ukrajinská ves, přes kterou vedla do Mirotína cesta, se jmenovala Hlupanín. Vesnice Mirotín leží vlevo od hlavní silnice vedoucí ze Zdolbunova na jih do Ostrogu, šikmo naproti Urvenám

(někdy se také tvrdí, že blízká kolonie ještě patřila do Mirotína) a přímo proti Hulči České. V době zakoupení pozemků byla celá oblast stále ještě dosti zalesněná. Dnes se tam s lesem ovšem nikde moc nepotkáte. Dokonce nedaleká původně česká vesnice jménem Zálesí, už vlastně také za žádným lesem dávno neleží!

Český Háj a nalevo ještě část Mirotína

Jako rok založení Mirotína je někde (chybně) také uváděn i rok 1870! Např. - J. Vaculík „*Dějiny volyňských Čechů I*“, str. 9 *elektronického vydání*. Stejně tak by se dalo diskutovat o zakladatelích pocházejících z Bohemky - J. Vaculík „*Dějiny volyňských Čechů II*“, str. 37 *elektronického vydání*, kde to tak vyznívá, i když samotná Bohemka byla založena o celé tři roky (v roce 1805) později než Mirotín. Těmi zakládajícími muži v Bohemce potom byli pánové: Ignác Andrš, Fridrich Horta, Fridrich Jelínek, Pavel Poláček a František Zlatník, čili samá nám dříve už známá jména i z Michalovky, Mirotína či spíše ze Zelova a všichni z nich to byli v podstatě zelovští exulanti! Když už jsme u Bohemky, tak Bohemka se dělí na dvě části, hlavní a na druhou další, zvanou místními Ůcastek, někdy také Mirotín!!! Připouštíme,

Založení Mirotína

že můžeme hovořit o Bohemce a každý myslet jinou. Ta, o které hovoříme zde, leží na cestě z Žitomiru do Oděsy, 180 km před městem, v Mikolajevské oblasti. Druhá leží na Krymu a byla přejmenována na Lobanovo!

Ale zpět do nově založeného Mirotína! Po krátkém čase byla česká část nové obce, na rozdíl od té původní části ukrajinské, nazvána česky po svém, Mirotín. Údajně kvůli tomu, aby byl v jejich obci věčný mír. Ale mirotínští Češi vždy tvrdili, že vesnice Hlupanín nikdy součástí Mirotína nebyla. Dnes to už je však jedna velká vesnice, označená celá jako Mirotín, přestože mezi částí Hlupanína a Mirotína, je dodnes stále poměrně velká, téměř kilometr a půl dlouhá, proluka! Dle polských vojenských map z roku 1922, k Mirotínu patřilo i několik domů za Hlupanínem směrem k Lidavě, nebo Urvenám! V Urvenách koneckonců snad i někteří mirotínští původně nějaký čas i bydleli. Český Háj je dnes pouze Háj!

Vesnici Mirotín budovanou v sousedství ukrajinského Hlupanína se svým specifickým zaměřením obývalo záhy přes tři sta českých obyvatel. Bylo to dáno hlavně velikostí rodin, které sem přicházely. Jejich život se nijak nelišil od jiných míst na Volyni. Byl ze začátků velice těžký a tvrdý! Přestože, jak již bylo zmíněno, se novoosadníci některých světských požitků zakladatelé dobrovolně vzdali, na jejich kulturní vyžití a plnohodnotný občanský život to žádný zvláštní vliv prakticky nemělo.

Tento počet obyvatelstva Mirotína a Českého Háje, dosahující dohromady zhruba tři sta padesát, maximálně však čtyři sta osob, se udržoval prakticky na stejné vysoké výši a to vlastně až do doby reemigrace v roce 1947. Bylo to navzdory některým pohybům směrem za oceán, do Československa anebo také na jih Ukrajiny, do Mikolajevské, Krymské a Chersonské oblasti. Ony se totiž některé rodiny exulantů stěhovaly mezi všemi vyjmenovanými oblastmi. Stejně tak jako někteří místní kazatelé.

Je nutno poznamenat, že přestože původ novoosídlenců byl z exulantských řad, tak i jejich důvod k jejich přesídlení hlavně ze Slezska

Zaplněná modlitebna v Mirotíně, poválečná fotografie byl především ekonomický. Cesta sem na Volyň byla 4x levnější než do Ameriky, půda zde byla také ještě velice levná, dokonce ještě na samém začátku 20. století. To vše byly pochopitelné důvody, kromě značné prvotní tolerance k jejich vyznávané víře. Měli totiž k pravoslaví mnohem blíže, než ke katolickým Polákům, ale i některým reformovaným Němcům.

Jak můžeme čerpat z většinou skromných dostupných zdrojů, například z těch čtyř matrik, vedených v rámci mirotínského baptistického sboru hlavně kazateli, můžeme také sledovat to, jak málo se ve vesnici prolínaly vlivy domácího prostředí. Máme tím na mysli hlavně to, že se opravdu jen v ojedinělých případech mirotínští Češi ženili, nebo také Češky vdávaly s Ukrajinci, Poláky anebo dokonce s Rusy. Velký vliv na to všechno mělo bezesporu i převažující sociální složení obyvatel vesnice. Ti již zmínění baptisté, ale také i ostatní čeští obyvatelé, si žili svůj život v rámci své komunity, tedy poněkud odtažitě a uzavřeně od jiných sousedních, náboženských a občanských společenství.

Je pro nás, a nejen pro nás, potomky mirotínských velká škoda, že se do původních zápisů matrik dostávaly informace týkající se výhradně vnitrosborového života a nebyly tam zahrnovány případy osadníků žijících mimo baptistický sbor. Ale zase naopak tam jsou zaneseny informace o baptistech z vesnic ležících v okolní oblasti, které neměly zřejmě vlastní sborovou organizaci. Právě tyto matriky jen potvrzují tu dobrovolnou separaci od okolí, která se částečně projevovala a ještě projevuje i po reemigraci zde v Čechách. Vytváří to dojem, že exulanti vše mimo jejich sborovou komunitu přijímají se značnou nedůvěrou, pokud se tady nedá přímo hovořit o nesnášenlivosti!

Citace z již také zmíněného elaborátu o Mirotínu pana Jiřího Němečka, žijícího mirotínského rodáka: *„Začátky života českých rodin nebyly snadné, mnoho rodin si muselo půjčit peníze v bance na zakoupení půdy, výstavbu budov a pořízení živého a mrtvého inventáře. Museli maximálně šetřit, ale všichni byli šťastní, že mohou pracovat na svém a bydlet pod vlastní střechou (někteří i v provizorním). Těšilo je žít mezi spoluobčany vyznávajícími stejné duchovní a mravní hodnoty i horlivost k službě Bohu. Byla dodržována úzkostlivá čistota života ve sboru i jedinců a vládla zde přísná sborová kázeň. Při zakládání obce se občané dohodli, že v obci nesmí nikdo otevřít hospodu, kde by se prodával alkohol, a to se jim také podařilo. Až do odjezdu v r. 1947 to byl ojedinělý případ na Ukrajině!*

Při zakládání vesnice, po vzájemné dohodě, vyčlenili osadníci uprostřed vznikajícího osídlení plochu, o celkové rozloze 2 ha. Bylo to místo určené jak pro školu, kostel ale také hřbitov. Z jedné staré původní budovy po bývalém majiteli, která stála na tom vyčleněném pozemku, si udělali školu, která v neděli, to v prvních letech, provizorně sloužila i pro konání bohoslužeb. Vesnici tvořila, a doposud stále tvoří, jedna přibližně 3,5 km dlouhá ulice, s domy jako korálky po obou stranách. Druhá řada domů se nestavěla jen z prozaických důvodů, plocha za domy se využívala k zemědělským účelům a tak bylo jednodušší stavět vedle sebe. Byť to vesnici stále jen prodlužovalo! Místa zde ale bylo stále dost.

A protože tehdy běžného stavebního materiálu, jako je kámen, bylo v okolí opravdu málo, a když někdo třeba náhodou vyoral na poli kámen, odnesl ho povinně do vsi. V dalších letech si mirotínští svépomocí vybudovali kostel, respektive vlastní modlitebnu, která byla na Sv. Václava, v září roku 1912 vysvěcena a tím dána do užívání. Modlitebna, stejně jako škola a hasičská zbrojnice, měly své místo uprostřed obce. Jak píše *prof. Jaroslav Vaculík* ve svém díle *„Dějiny volyňských Čechů II“*, str. 37 *elektronického vydání* - *„Modlitebna baptistů v Mirotíně byla postavena podle návrhu laického stavitele mlynáře Zajíčka v roce 1912. Interiér byl vyzdoben verši z bible v českém, polském a ruském jazyce.“* To byla jedna z dalších z bohubilých aktivit jednoho ze zakladatelů obce, pana Josefa Zajíčka, který jak již bylo poznamenáno, byl velice činný a nápaditý.

Výročí slavnostního otevření kostela se pak v budoucnu stalo v Mirotíně dnem posvícenským. Od podzimu roku 1912, od svátku Sv. Václava, tedy začala modlitebna plně sloužit svému účelu. Vešlo se prý do ní až pět set věřících a na její stavbě se podíleli téměř všichni obyvatelé vesnice. Do té doby se věřící scházeli v jedné staré budově velkostatku. Na vedlejší stránce je snímek z archivu paní I. Maškové, dcery posledního kazatele před odjezdem do Čech. Snímek je z bohoslužby z doby po osvobození v roce 1944.

Současný stav původní mirotínské modlitebny je neskutečně tristní, státní znak SSSR nahoře na štítu průčelí tam byl zřejmě přidělán k 50. výročí vzniku tehdejšího Sovětského Svazu. To už prý ale budova delší dobu sloužila místnímu kolchozu jako skladiště obilí. K tomu účelu také prošla i některými stavebními úpravami, které ji pochopitelně výrazně pozměnily. A to neznáme vnitřní stav budovy.

Dnes je v přední části budovy zřízena jakási společenská klubovna sloužící ve prospěch obce. Takže je alespoň trochu kulturněji využívána. V budoucnosti by určitě bylo vhodné ten státní znak nechat odstranit a na budovu instalovat nějakou pamětní desku s textem o založení Mirotína a o původním účelu této výrazné stavby. Z pohledu do přední části je zřejmé, že omezená část je užívána dobře. V roce

2015 došlo k provalení části stropu v horním patře vzniklém zřejmě stavebními úpravami po roce 1947.

To vše už je ovšem v rukou potomků mirotínských, hlavně v jejich hlavách, to jak si sami váží tak výjimečné minulosti svých rodin nebo celých rodů. Nebude to jistě zadarmo a někdo se bude muset postarat o celou organizaci a realizaci. Nutno k tomu ovšem poznamenat, že současný starosta obce je něčemu takovému příznivě nakloněn. Dokonce s pochopením přijal diskuzi o stavu české části hřbitova a nutnosti údržby tohoto pietního místa! Ukrajinci na určité úrovni jsou stále schopni projevovat úctu těm, kteří tam ty vesnice vybudovali a svými činnostmi pozvedli úroveň oblasti na obvyklý, evropský rámec té doby.

Kromě sborového života se v Mirotíně dbalo i na ostatní životní potřeby. Již bylo řečeno, že se k veřejně prospěšným účelům vymezila plocha dvou ha! Tam vzniklá základní škola stačila pouze pro výuku prvních čtyř tříd základního stupně tehdy sedmileté povinné školní docházky. Sloužila tu nejen pro mirotínské a českohájecké děti. Učil v ní, jistě kromě jiných učitelů, v druhé polovině dvacátých let, dle sdělení *Josefa Holce*, učitel Jan Klingbeil. Docházeli tam i děti ze Zavidova, což nám dokazuje kopie školního vysvědčení již zmíněného *Josefa Holce*, žijícího tehdy právě v nedalekém Zavidově. Viz. příloha následující na straně 37.

Řada místních dětí - a těch ve vesnici někdy bylo do 70, po ukončení místní čtyřtřídky dojížděla, většina ale docházela a to doslova pěšky, do soukromé české školy ve Zdobunově. Tam ukončily sedmou třídou základního vzdělání. Pokud nepokračovaly na nějakém jiném vyšším, bylo-li k dispozici. Pro některé děti byla vzdálená škola nepřekonatelnou překážkou. Přičemž je také třeba zdůraznit ten fakt, že zdobunovská česká škola začala působit teprve od roku 1917 a to provizorně. Od roku 1932 stabilně v nové budově, postavené svépomocí!

Pokud je řeč o městě Zdobunově, je třeba zmínit, že to bylo jedno z největších českých středisek na Volyni vůbec! Mnohé obce si tuto úlohu přisuzovaly, ovšem zde to bylo jinak. Význam Čechů zde žijících byl tak velký, že při sčítání lidu v Rusku, na začátku 20. století se tam k Čechům hlásilo neuvěřitelných, téměř 10.000 osob. Bylo to způsobeno především tím, že být Čechem se tam tehdy mezi lidmi prostě jen tak „nosilo“! Protože jak jinak se dá vysvětlit ten fakt, že při reemigraci se ze Zdobunova vrátila necelá tisícovka Čechů. I tento fakt dokazuje, co vše přítomnost Čechů na Volyni znamenala pro místní obyvatelstvo.

Ale pojďme zpátky k českému školství. V některých případech se povinná školní docházka dokonce řešila opakováním posledního ročníku, posíleného o některé prvky vybraných z vyšších ročníků. Někáká

Mirotínští junáci

a chlapi

učiliště, tak jak jsme je znali zde my (*ještě před rokem 1990*), na Ukrajině tehdy vůbec neexistovala.

Do učení se potom většinou chodilo k mistrům-řemeslníkům. Tak se daly získat nějaké základní řemeslnické dovednosti. Potom se už každý musel nějak vypracovat sám. Navíc, tak jak říkají pamětníci, každá rodina na Volyni totiž neměla na to, aby jejich děti chodily dlouho do školy. Na rodinných hospodářstvích byla totiž každá ruka dobrá a cesta do Zdolbunova byla dlouhá! To znamenalo, že už větší děti, schopné pomoci na poli, neefektivně „ztrácely“ čas na cestě do školy a zpět.

„Vedle kostela v Mirotíně je stále původní škola, dobře udržovaná, která slouží k základnímu vzdělání ukrajinských dětí. Jako škola slouží i další stavení z druhé strany kostela - původní chalupa Valáškových a po jejich vystěhování se do Československa v roce 1925 pak Pospíšilových. Funkční je i studna - stále ještě s rumpálem a kvalitní pitnou vodou.“ (web EXULANT o. s.).

Zdolbunov jako největší obec okresu sdružoval veškeré české aktivity. Bylo to ve všech společenských oblastech. Na stránce 27 je například soupis vedení Českého záložního družstva. Na jeho vedení, jak je vidět, se také podíleli Češi z mnoha vesnic z okolí města!

Takzvaná upisovací listina ze dne 27. 11. 1917, kterou jsme našli mimo jiného v knize *M. Krušiny* o Zdolbunově, s výzvou Čechům na finanční příspěvek pro plánovanou českou školu, dokazuje aktivity místních Čechů. Jednalo se zřejmě ještě o celkové organizování vyučování v českém jazyce pro celou zdolbunovskou oblast. V tomto roce došlo ve Zdolbunově k pronájmu jedné přízemní budovy pro tyto bohubilé účely. Vycházíme přitom z toho, že se tam objevují podpisy i osob, jinak ve Zdolbunově tehdy nebydlících!

Takových dokumentů se přitom dá nalézt ve zmíněné knize *„Zdolbunov, město na ukrajinské Volyni ve vzpomínkách české minority“* ještě více. Už jen pro zachování těchto zajímavých informací stojí za to, shánět se neustále po všem, co souvisí s tehdejšími životem Čechů na Volyni! A že je toho požehnaně! Jen se musí stále hledat a přemlouvát

potomky Čechů z Volyně, aby uvolnily osobní doklady o tom, co se tam událo. Volyni! A že je toho požehnaně! Jen se musí stále hledat a přemlouvat potomky Čechů z Volyně, aby uvolnily osobní doklady o tom, co se tam událo.

Češi tedy měli ve Zdobunově pro sebe a své děti pronajatou školu už od roku 1917. Jednalo se tehdy o přízemní dvoutřídku (*na snímku v příloze*), která ještě stojí a dnes je v ní městský úřad, odbor kultury. Mezitím si ovšem Češi ustavili organizační výbor, který zorganizoval sbírku a potom i stavbu vlastní školy. Dochovaly se totiž mnohé listiny poměrně slušně dokladující aktivitu Čechů ze Zdobunova a okolí, kteří na tu novou školu nejen vybrali peníze, ale také ji velice rychle svépomocí postavili. Ta byla uvedena do částečného provozu v roce 1932, do úplného o rok později.

Na seznamech českých přispěvatelů můžeme vidět mezi jinými i podpisy osob, nějak spojených s Mirotínem a nebo Českým Hájem, popřípadě i Zavidovem. Jsou tam mezi nimi k nalezení tito, podle jmen nám známí, pánové a paní: Dědek, J. Holec, Matušeuský, Mazánek, Němečková, J. Sazeček (*mladší bratr Aloise st.*) a zřejmě ještě někteří další. Zdroj: *M. Krušina - Zdobunov město na Ukrajině ve vzpomínkách české minority; str. 61*. Mnoho další literatury a kronik o volyňských vesnicích a životě na Volyni najdete na oficiálním webu Sdružení Čechů z Volyně a přátel: www.scvp.eu

Po odchodu téměř všech Čechů z Volyně, na jaře v roce 1947, si Ukrajinci v někdy 50. letech dostavěli ještě jednu, stejně velkou zrcadlovou část školní budovy. Tato škola dodnes stále ve městě slouží, nyní jako okresní státní gymnázium, ve kterém mimochodem učí i někteří naši příbuzní, kteří se zřejmě nemohli z nějakých důvodů v roce 1947 také vystěhovat do Československa.

Tady je ovšem třeba velmi silně zdůraznit ten důležitý fakt, že místní ukrajinští pedagogové stále pečlivě dbají o zachovávání fotografií i dalších dobových dokumentů dokazujících, či to byla zásluha, že tam tato škola stojí a funguje. Přehledné doklady, či spíše kopie, o této významné etapě jsou umístěny na nástěnkách ve vstupní chodbě školy.

V posledních dvaceti letech tam také učily právě ta dvě dvě učitelky ze zdolbunovského (*původně z Hlinska*) rodu Charvátů, spřízněných s Vladimírem Sazečkem, po reemigraci bytem Lukavec 39. Jedna z nich stále ještě působí na pozici zástupce ředitele a druhá je velice činná v partnerském krajanském spolku.

Školu jsme mohli také vidět v dokumentu České televize „Volyňští“, natočeném a vysílaném ČT v roce 2013. Záběry z původní tělocvičny doprovázela výkladem právě zástupkyně ředitele Irina Kyriljuk. Její sestra Elena Iarmoljuk, kromě jednoho svého vystoupení, působila hodně při natáčení zmíněného dokumentu na Ukrajině, jako průvodce a tlumočník!

Zde je nutné ještě jednou poznamenat, že se na organizování a otevření této české školy ve Zdobunově podíleli spolu s Čechy ze Zdobunova a Kvasilova v nemalé míře i příslušníci mirotínských a zavidovských rodin. Školu také pravděpodobně využívali i čeští občané Hlinska, Pětihor, Štěpanovky, Ivačkova a Novolmynska. Záleželo jistě i na jejich možnostech, na hlavně tom, jak se jejich děti mohly ze svých vesnic do školy dopravovat. Kromě toho také hodně i na roční době a sezonních pracích.

Život v Mirotíně byl od samého začátku pro nové osadníky velice těžký. Pozemky tam sice byly levné, než si je ale ti noví nabyvatelé uvedli do takového stavu, kdy se mohlo počítat s nějakou slušnou sklizní, tak to nějaký čas trvalo. Původně tam bylo také hodně lesů a močálů. To dalo poměrně velkou práci zvládnout pozemky do podoby úrodného pole.

Dnes se dá napočítat, zhruba podle parcel (*především ze satelitní mapy*), ve vlastním Mirotíně 90 rodin (*bez Hlupanína!*), v Českém Háji jich je v současnosti asi 34. Na polských vojenských mapách z roku 1922, se dalo určit v Mirotíně 83 parcel s obytnými staveními a v Českém Háji 12. Není do toho započítána pochopitelně škola, hasičárna a kostel. Je také ale fakt, že tehdy mnohdy žilo na jedné parcele více rodin než je dnes obvyklé! Vzhledem k tomu, že většina původních domů stále ještě stojí, jak si mohou všichni při svých návštěvách

všimnout a nové výstavby tam je minimum (*ale vidět tam je*), dá se očekávat, že poslední počty domů při odchodu našich předků byly maximálně o 15% nižší.

Celá oblast byla do příchodu Čechů velmi zanedbaná a všeobecně zaostalá. Polská šlechta, jak se zdálo, z pozemků nedokázala díky špatnému vedení dostat to možné maximum tak jako Češi. Pozemky

Petr Koreň se svou ženou Marií v Mirotíně

tam byly tehdy zanedbané snad všude. Polské šlechtě šlo většinou o kvantitu, ale kvalita u nich nehrála žádnou roli. Paradox je přitom však to, že ani v té kvantitě neměli žádné zvláštní výsledky ke chlu-bení! Už jen to, že místní lidé neznali orbu běžným pluhem, bylo pro příchozí Čechy zarážející. Například Ukrajinci používali obvykle zastaralou orbu hákem, což byla zemědělská metoda u nás v Čechách dávno překonaná. A to, že místní Ukrajince vyděsilo hnojení chlév-skou mrvou, zní už potom jako nějaký hloupý žert!

Podle toho co dnes v Mirotíně vidíme, nic nenasvědčuje tomu, že by tam snad kromě mlýna byl ještě nějaký jiný výrobní objekt (*i ten mlýn už v podstatě nestojí*). Mlýn tam také nebyl jen jeden a o jedněch vlastnících informaci máme, byli to pánové Jaroslav Pechoušek a An-tonín (*otec Karel*) Nesvarba, kteří jeden mlýn vlastnili společně. U dalších můžeme vyčíst jejich profese z reemigračních listů, protože se tam také většinou uváděl i společenský status. Počty různých profesí mirotínských obyvatel proto uvádím dále.

Mirotínští si svou obživu zajišťovali hlavně na vlastních polích, vlast-ní produkcí. Samozřejmě také ale, jak uvidíme dále, různými řeme-slnými pracemi. Mnozí z nich také dojížděli za prací do nedalekého Zdolbunova, který se stával centrem vzdělání i průmyslu na jih od Rovna. V okresním městě Zdolbunově byla také i řada významných podniků, převážně založených a vedených Čechy. Prakticky všechny větší firmy by se daly označit jako české!

Příchodem českých rodin se celá Volyňská oblast stává zdrojem mnohých zemědělských, především ale řady průmyslových produk-tů. Přestože Češi na Volyni tvořili pouze cca 1,5% obyvatelstva, svou činností ve všech oblastech zemědělství, průmyslu i řemesel tento svůj podíl několikanásobně překonávali.

Přestože se všem novoosídlencům v Mirotíně velice líbilo, určitý po-hyb obyvatelstva tu přece jen byl. Například rodina Pojmanova se v roce 1913 odstěhovala zpět na Chersonsko, rodina Pospíšilova se pře-sídlila, snad z osobních důvodů, do odtud nedalekých Novostavců. Velký vliv na to také mělo uvolnění v Rusku, po roce 1905, kdy tam

byla vyhlášena náboženská svoboda. Například rodina Pojmanova se v roce 1913 odstěhovala zpět na Chersonsko, rodina Pospíšilova se přesídlila snad z osobních důvodů do nedalekých Novostavců.

Rozbuškou pro větší nepokoje byla tzv. krvavá neděle z roku 1905. V tomto roce kvůli krizi prudce poklesla důvěra v cara. V zemi se konaly statisícové demonstrace, car nechal ale povstání rozstřílet. Car zareagoval rychle a ustavil parlament - Dumu. Roku 1905 se také do čela vlády dostal Stolypin, který pro Rusko v následujících letech udělal opravdu moc. Za jeho vlády došlo k uvolnění režimu a hospodářské konjunktury. (wikipedia)

A ani v letech 1924 až 1926 se migrační pohyb nezastavil a několik českých rodin, potomků českých exulantů, se odstěhovalo do staré vlasti. Jejich kroky směřovaly hlavně do Vikýřovic, Sulejovic, Čížkovic a do Alžbětina Dvora na Žitném ostrově (*Edita Štěříková Země otců*). Někdy ale také až do USA nebo Kanady (*prov. Minitonas*) a do Paraguaye, Uruguaye a Argentiny (*prov. Misiones*). To se ovšem netýkalo pouze našich dvou vesnic. Podle současné populace přítomné v Latinské Americe, hlásící se k bývalým „volyňákům“, se tehdy jednalo o stovky, spíše tisíce osob!

V rodině Sazečků se tehdy také vyskytl jeden případ vystěhování se za moře. V létě v roce 1925 se vystěhovala rodina Petra Koreně, který se v roce 1921 v Mirotíně oženil s Marií Sazečkovou. Petr Koreň, evangelický kazatel, velmi pravděpodobně pocházel z Michalovky, tak jako mnoho dalších mirotínských a českohájeckých občanů. Usadil se potom se svou rodinou až v jihoamerické Uruguayi, ve městě Paysandú. Téměř po celou dobu se živil jako rolník a přitom tam ještě vykonával s podporou Rockefellerovy nadace kazatelskou činnost. V současnosti tam žije ještě jeden jeho syn, pět vnuků, deset pravnuků a nejméně sedm praprawnuků! Nějaké „volyňské“ povědomí však už vůbec nemají!

Vesnice Mirotín se však nadále rozrůstala o další občany, ale také o ty pravoslavného vyznání. Přijetí pravoslaví za cara Alexandra III, respektive už dříve Alexandra II, mělo výhodu zisku buď bezplatné,

nebo výrazně levnější půdy. Proto vždy z rodiny jeden, nebo dva přijali pravoslaví. Ale k nějakým výraznějším náboženským záštím tu nedocházelo - naopak i ti noví přistěhovalci chodili do baptistického kostela, jejich děti se společně učili náboženství atd. Odstup od pravoslavných udržovali většinou původní exulanti (*J. Němeček*).

Složitost problému vztahů mezi jednotlivými skupinami vyplývá i z toho, že exulanti jako občané carského Ruska nemohli dosáhnout na výhody imigrantů. Tam poté možná vznikali ty odtaziuté postoje, trochu závisti, trochu nepochopení. Prostě lidské vlastnosti zde fungovaly tak, jako všude jinde!

O Vánocích se ale vždy konala různá dětská společná vystoupení se zpěvy, recitacemi atp., o která byl zájem i u některých občanů ze sousedních vesnic. Společně se zde vítal nejen Nový rok, ale také se zde třeba společně oslavoval 28. říjen, slavily se mnohé další svátky atd. Občas sem do vsi zavítalo i putovní kino.

Tento nově vznikající životní styl Čechů, vlastně pocházejících z různých koutů Polska, Ruska a také i Čech, byl na více než čtyři roky přerušen první světovou válkou. Mirotínští však měli to štěstí, že fronta bojišť mezi ruskou a rakouskouhorskou armádou až této oblasti nikdy nedosáhla. Zastavila se už na linii Kiverce, Mlynov, Dubno, Kremenec a dále na východ směrem do Ruska již prakticky nepostupovala. Jediným znakem světové války byla účast několika občanů obou vesnic v Čs. legiích. Podle neúplných informací (doložených VHÚ je šest) odhadujeme jejich počet do deseti mužů. Ale i to je číslo na volyňské poměry hodně vysoké!

Jinak ovšem, přestože byla přímá linie válečné fronty Mirotínu na hony vzdálená, život tam nebyl úplně bez komplikací. Řádění různých bojůvek, typu v nedaleké budoucnosti oslavovaného Čapajeva a spol., bylo téměř na denním pořádku. Tak si některé vesnice už tehdy přišly na své, podobně jako tomu bylo ve válce druhé. Byly permanentně vysávány tlupami loupících banditů, ale také oficiálními i polooficiálními skupinami ruských vojáků. Jak bylo v takových případech tradicí, venkov vždy trpěl mnohem více nežli větší města.

Byl totiž proti těm nájezdům bezbrannější, byl snadnějším cílem nájezdníků!

Zatímco první čeští osídlenci Mirotína na začátku 20. století stavěli svá obydlí a hospodářské budovy hlavně z „batin“ - to je z nepálených cihel anebo ze dřeva. Po první světové válce došlo k velkému oživení a staré, většinou i malé obytné domy a hospodářská stavení se nahrazovaly novými stavbami z kamene, cihel a dřeva. Zmíněný nedostatek stavebního kamene a materiálu vůbec na konci 19. století vedl brzy k založení továren na cement a vápno a spolu s tím i na stavební prvky vyráběné z cementu. Nemusím asi zdůrazňovat, že to opět bylo hlavně velkým přičiněním Čechů.

Poměrně velkou potřebu stavebnin to však tehdy nemohlo vyřešit a proto bylo stále stavěno i mnoho domů a zejména kůlen a chlévů dřevěné konstrukce, jak můžeme vidět v mnohých vesnicích ještě dodnes. Jenže to svědčí spíše už o pohodlnosti mirotínských současníků něco řešit. Koneckonců po první světové válce nastal i rozvoj v oblasti jiných stavebních materiálů. V oblasti totiž vzniklo několik cihelen, většina byla česká, samozřejmě. Dodnes tam nacházíme stále neomítnuté cihlové domy ze začátku třicátých let minulého století. Vedle nich ale někdy ještě ty z batin a dřeva!

To už se ale dávno v těsném sousedství Mirotína, za hranicí zdolbunovské gminy (*našeho okresu*), založila další české obec jména Český Háj. Dá se říci, že Mirotín přechází téměř plynule do sousedního Českého Háje. Když tam potom dalších 12 baptistických rodin někdy v roce 1911 zakoupilo další vhodné pozemky. A protože se ryze českým vesnicím přidával prakticky vždy přídomek Český, tak to byl Český Háj! Původní malá osada, která v tom katastru údajně (*pan Jiří Němeček to ale vyvrací*) ležela, se jmenovala Korostovo, ovšem Češi měli rádi svá místa pojmenovaná po svém! Zakoupené pozemky původně patřily hraběti Piontovskému a zakoupilo je tehdy od něho dvanáct baptistických rodin. Fakt je ten, že Korostovo na starých mapách leží mnohem dále, než je Český Háj! Čili Jiří Němeček bude mít v tomto případě nejspíše pravdu!

Rzeczpospolita Polska.

Powiat szkolny

Golobanów

Szkoła Powszechna I -klasowa

w Mirocinie

Rocznik I

Oddział II

L. katal. klasowego 64

Zawiadomienie szkolne.

Yolco Yosef, urodzony dnia 28 listopada 1918 r.
 w _____, w wojew. Wielkopolskim, religii ewangel.
 obrządku _____, rozpoczynając naukę szkolną w roku szk. 1926/27
 uczęszcza do szkoły tutejszej od 1/IX 1926 r.

Rok szkolny 1926/27		I półrocze:	II półrocze:
Zachowanie się: <u>11</u>		<u>bardzo dobrze</u>	<u>bardzo dobrze</u>
Pilność:		<u>bardzo dobra</u>	<u>bardzo dobra</u>
Postęp w poszczególnych przedmiotach naukowych:	w nauce religii:		
	w języku polskim:	<u>bardzo dobry</u>	<u>bardzo dobry</u>
	w języku ruskim:	<u>—</u>	<u>—</u>
	w języku <u>czeskim</u> :	<u>bardzo dobry</u>	<u>bardzo dobry</u>
	w rachunkach z geometrią:	<u>bardzo dobry</u>	<u>bardzo dobry</u>
	w przyrodzie:	<u>—</u>	<u>—</u>
	w geografii:	<u>—</u>	<u>—</u>
	w historii:	<u>—</u>	<u>—</u>
	w rysunkach:	<u>bardzo dobry</u>	<u>bardzo dobry</u>
	w robotach:	<u>—</u>	<u>—</u>
	w śpiewie:	<u>dobry</u>	<u>dobry</u>
	w grach i w gimnastyce:	<u>bardzo dobry</u>	<u>bardzo dobry</u>
Porządek zewnętrzny ćwiczeń piśmiennych:		<u>bardzo dobry</u>	<u>bardzo dobry</u>
Liczba opuszczonych (uspraw. dni szkolnych:)niewspr.		<u>9</u>	<u>5</u>
Podpis ojca, matki lub opiekuna:		<u>Józef Hobe</u>	<u>Józef Hobe</u>

W

Mirocinie

dnia

24. X. 1926

192

Školní vysvědčení z mirotínské školy

Katastrálně sice vesnice Český Háj už patřila do vedlejší gminy Ostrog, organicky však vždy žila velice úzce spjata se sousedním Mirotínem. Nakonec tam byly některé rodiny, které žily v obou vesnicích. Bylo tedy naprosto jasné, že se pro obě dvě české vesnice nikdy nejednalo o něco „sousedského“. Prostě patřily vždy jedna k druhé, se vším všudy, tak jak se patří!

V souvislosti se shora zmíněným návratem některých rodin zpátky do Čech bych tu chtěl popsat jeden hodně zajímavý příběh, ale zcela opačného charakteru! Dokazuje to, jak silně přesvědčení museli být ti původní čeští osadníci mířící za půdou, daleko do tehdejšího carského Ruska. Pochopitelně to také naznačuje to, že situace v Čechách nemohla být vůbec růžová!

V dubnu 1872 se Ignác Grmela rozhodl vystěhovat se svou rodinou z Prostějova na Volyň. Odjel tam potom, co prodal svou dílnu za 2.000 zlatých a jeli spolu s dalšími do Sokolova v Žitomirské oblasti, kde si koupil 20 morgů půdy (jeden za 20 rublů). K tomu ještě vše potřebné k hospodaření. Vrátili se domů a za rok v březnu naložil v Prostějově rodinu a vyrazili do Sokolova. Po příjezdu se mu tam jeho žena a děti zhroutily a chtěly zpět do Čech. Vrátili se všichni, ale za další rok, přestože přišli v Sokolově o vše, vycestovali znova, tentokrát ale do Straklova Českého, kde zůstali až do 47. roku! (Ze soukromých autentických zápisků člena rodiny, Alexandra Grmely, dostupných na <http://www.scvp.eu/>).

V roce 1928, tedy vzhledem k okolním vším relativně dost pozdě, si zřejmě po nějaké špatné zkušenosti obec Mirotín vybudovala podle projektu V. Kašpara, učitele a bývalého kněze ze sousedního Hlinska, vlastní hasičskou zbrojnici. To relativně pozdě má také své opodstatnění. V kronice vesnice Hulče České se uvádí, že oni sami si založili požární sbor až po velkém požáru v Hlupaníně, někdy v roce 1905 až 1907 (rok založení sboru se u různých zdrojů, jak jinak, než rozchází), kdy téměř shořela celá vesnice Hlupanín!

Ke zbrojnici zde také nutně existoval i sbor místních dobrovolných hasičů. Jeho prvním náčelníkem byl zvolen Konstantin Martyszek

(zřejmě Martínek), později dokonce i za vedení mirotínského Sboru dobrovolných hasičů vyznamenaný Karel Nesvarba, tak jak uvádí polský svazek o hasičských sborech na Volyni, viz obr. dole. Po březnu 1944 a odchodu většiny mužů do války byl potom složený prakticky ze samých žen. Shodou okolností to většinou byly ženy na frontě sloužících vojáků.

Hasičská zbrojnice byla tehdy také nutnou výbavou každé vesnice z jednoho prostého důvodu. Mnohé domy, a v podstatě téměř všechna hospodářská stavení jako jsou chlévy, ale i další budovy (mlýny apod.), se stále stavěly ze dřeva. Dřevo bylo dlouho nejdostupnějším stavebním materiálem, a to nejen na Volyni! Proto bylo třeba všechna tato stavení dobře chránit. Hasičské zbrojnice se stavěly většinou přímo uprostřed vesnice, aby to bylo na všechny strany stejně daleko. Technické vybavení se tam jako vždy hradilo ze společných, obecních prostředků a hlavně z příspěvků movitějších jednotlivců. Uniformy stejného střihu si zase nechávali šít dobrovolníci sami.

Zmíněná hasičská zbrojnice a škola jsou dvě stále fungující zařízení, která vznikla dílem Čechů! Ve škole se stále učí. Jen v té původní budově. Druhá, kterou potřebovali ještě naši předci, je využívána jen

41	Szpaczek J.	—	—
42	Barc J.	—	—
43	Iwkowski Mikołaj	Krzemieniec	Naczelnik O. S. P.
44	Goworowski Kazimierz	Klesów	Prezes O. S. P.
45	Leśniak Aleksander	Bereźce	Naczelnik Rejonu
46	Kaczyński Henryk	Cumań	"
47	Kozik Władysław	Klewań	Prezes O. S. P.
48	Tuczek Leon	Glinśk	Naczelnik Rejonu
49	Tymoszczuk Jan	Luboml	Zastępca Naczelnika O. S. P.
50	Louda Wacław	Moskowszczyzna	Naczelnik Rejonu
51	Dr. Dobrowolski Konstanty	Torczyn	Prezes O. S. P.
52	Katyszewcow Jan	Werba	Naczelnik Rejonu
53	Ślusarenko Piotr	Baszkowce	Prezes O. S. P.
54	Janczyński Karol	Skobelka	Naczelnik Rejonu
55	Stepańczuk Antoni	Buhryn	"
56	Barysziuk Ignacy	Zdobunów	Członek Zarz. Oddz. Pow.
57	Mielniczuk Leon	Hruszwica Wl	p. o. Nacz. O. S. P.
58	Cynalewski Hilary	Rafałówka	Naczelnik O. S. P.
59	Wojciechowski Julian	Ratno	Naczelnik Rejonu
60	Wróbel Jan	Hołoby	Zast. Naczelnika O. S. P.
61	Neswarba Karol	Mirotyn	Naczelnik O. S. P.
62	Krówski Józef	Jeziorko	"
63	Tokarzewska Ewa	Zabrodzie	Prezes O. S. P.
64	Sobolew Bazyli	Równe	Naczelnik O. S. P.
65	Świszczowski Tadeusz	"	Sekretarz Zarz. O. S. P.
66	Giergiesz Aleksander	Hołoby	Naczelnik O. S. P.
67	Grus Witold	Orzew	Prezes O. P.

jako skladiště. Hasičská zbrojnice už delší dobu zrušená, slouží jako obchod se smíšeným zbožím. Dokonce se zde dá pořídit kromě jiného zboží i točené pivo.

Koncem dvacátých let zde byl také již potřebný počet různých živnostníků. A při reemigraci v roce 1947 se mezi nimi dali nalézt například: dva ševci - A. Dušek, J. Sazeček; čtyři zámečníci - A. Jeníkovský, A. Lupínek, K. Mazánek a F. Šedivec; jedna švadlena - L. Hnídková, čtyři mlynáři - V. Hnídek, J. Pechoušek s Nesvarbou a M. Jelínek; dva krejčí - E. Jeníkovský, A. Sazeček; strojník - V. Šedivec; řezník - M. Hořenín; - pokladník - K. Sláma; kolář - A. Dědek a syn; obchodníci - A. Dušek a J. Sláma; truhlář - M. Sazeček; šofér - V. Pechoušek; učitel - K. Vlach i kazatel - původně P. Sláma (*později Sitař a také V. Mareš*) a dokonce také jeden cukrář se našel - R. Aza. Jako perlička je uveden J. Bečvář smluvní zaměstnanec Ministerstva zemědělství! Jen jediný z obyvatel z Mirotína a Českého Háje, Pavel Sláma *1865, uvedl při reemigraci, že je výměnkář!

Všechny tyto informace jsou čerpány pochopitelně z jednotlivých reemigračních archů, uložených v Národním Archivu Na Chodovci v Praze, takže ve zmíněných dvacátých letech se stavy jistě poněkud lišily.

Kromě řemeslníků, zřejmě pracujících doma ve svých vlastních dílnách, žilo v Mirotíně i několik továrních dělníků. Uvedli to o sobě minimálně 4 osoby. To vše je ovšem stále jen z kusých informací na reemigrantských seznamech. Nemusí to také vždy na 100% odpovídat pravdě, ale pamětnické zdroje jsou bohužel velice omezené, spíše již nejsou vůbec žádné.

Mirotín byl jinak po celou dobu ryze zemědělskou obcí. Zaměstnání rolník uvedlo totiž minimálně 81 reemigrantů a také i 5 žen! Je téměř jisté, že když tam žena uvedla „v domácnosti“, že se pravděpodobně zabývala i zemědělskými pracemi na vlastních pozemcích. Žen v domácnosti bylo uvedených 127. Kromě toho při zemědělských pracích také určitě pomáhaly i menší i větší děti, kterých reemigrovalo do Čech celkem 94.

Snad jen místní mlýny částečně vytvářely dojem jakéhosi průmyslu, ovšem bez těch úrodných polí by tu samozřejmě byly také k ničemu. Přestože byla ve vsi, jak už bylo několikrát zmíněno, zřízena i požární zbrojnice, tak se v Mirotíně, jako asi v žádné jiné vesnici v oblasti, neobešli ani tady bez sousedské výpomoci. Například v dosažitelné kronice (*na www.scvp.eu mezi další literaturou*) sousední české vesnice Huleč Česká se uvádí, že jejich hasičský sbor (mimořádně založený asi už v r. 1906) byl pomáhat při požáru v Mirotíně, když hořel dům rodiny Martínků.

Z rodiny Martínků mimořádně v dosažitelných matrikách z Mirotína nikde nikoho uvedeného nenacházíme, ale v reemigrantských listech Konstantin Martínek s rodinou, jako mirotínský občan, uveden je! Dokonce bojoval v jednotce generála Svobody! Také se jeho jméno objevuje v souvislosti se Sborem hasičů, zřejmě pod dojmem toho požáru jejich domu.

Takže pokud byl Mirotín svázán s jinými vesnicemi a to zejména z náboženské stránky, potom se zmiňovanou Hulčí Českou byl spojen převážně v občanských oblastech (učitel Kašpar), ale také i díky několika rodinným svazkům (*Martínek, Čechák a další*). Dále se ve stejné kronice Hulče České hovoří i o pomoci ozbrojené, a to v kritických posledních letech na konci II. světové války a v době krátce po ní, kdy si Češi v oblasti navzájem museli pomáhat hlídat své majetky proti loupeživým výpravám různých partyzánů a nakonec ve finále i proti banderovcům.

Takové kontakty mezi některými sousedními českými vesnicemi zřejmě nebyly na Volyni výjimečné. Zřejmě se pěstovaly i kontakty společenské, lidé se mezi vesnicemi ženili a vdávali, a obchodní. Koneckonců i již zde zmíněná duchovní pomoc byla mezi vesnicemi docela běžnou. Zase by se tu mohlo citovat z těch čtyř mirotínských matrik, kde se v mnoha zápisech hovoří o mnohých mimomirotínských narozených, jakož i o oddaných nebo pohřbených Čechách, ale v některých případech snad i Němcích, kteří byli místním kazatelem „obsloužení“.

Takže jak už psáno vesnice Mirotín zůstávala i nadále ryze zemědělskou, pouze někteří obyvatelé dojížděli za zaměstnáním do sousedních vesnic nebo do okresního města Zdolbunova. Ve Zdolbunově existovalo několik na tu dobu větších továren, většina z nich byla majetkem volyňských Čechů. Je proto pravděpodobné, že se někteří mirotínští nechávali zaměstnávat hlavně u těchto Čechů vlastnicích ty továrny a dílny.

Rovněž na místní železnici byli zaměstnáni někteří čeští muži, jako tomu bylo například u některých rodin již ve Straklově a dalších vesnicích ležících poblíž železnice. Od samého začátku budování železnice mezi konečnou stanicí rakousko-uherské železnice v Brodech a cílovým Kyjevem, se na výstavbě a následném řízení provozu volyňští Češi velmi významnou měrou podíleli. Často se sice jednalo o sezonní práce, ale pracovalo jich tam vždy dost!

V podstatě už od samého začátku českého osidlování Volyně se mnozí Češi na budování carské železnice podíleli. Její výstavba, respektive propojení s Evropou byla pro Rusko nutná. Pro Čechy zase byla nutná z důvodu obživy. Jak již řečeno, první léta obdělávání zanedbané půdy nepřinášela kýžené výnosy, spíše žádné! Proto, mnozí Češi přijímali práci jako stavební dělníci na trase Brody - Kijev, jako nutné zlo. Naštěstí vedla trasa oblastí poměrně hustě osídlenou Čechy.

Při získávání jmen rodin a jednotlivých členů bylo především pracováno s takzvanými mirotínskými matrikami, které byly vedeny víceméně uvnitř baptistického sboru jako evidence členů, ať už z Mirotína, tak i z přilehlých obcí. Kromě toho se v nich objevovaly zápisy o jiných náboženských sdruženích v případech, kdy mirotínský kazatel, většinou to byl Pavel Sláma, vykonal příslušný náboženský obřad. Dalším velkým zdrojem informací o osobách spojených s Mirotínem a jeho tehdejších obyvatelích, byly opisy z dokumentů a seznamy vedené již dříve v polském Zelově a některých dalších exulantských obcích, většinou snadno a běžně k nalezení na internetu. Zdroj: www.genebaze.cz/~ts/

Jenom obsáhlý seznam zelovských exulantských svateb, vedený od roku 1800 do roku 1927, obsahuje přes 2.750 záznamů mnohých z našich předků, později samozřejmě také mirotínských občanů. Okolo 1.100 záznamů je obsaženo také v souboru z opočenského panství, z let 1635 až 1648. Odtamtud totiž valná část exulantů našich pocházela. Další soubory, čerpající zřejmě z pečlivěji vedených knih v Zelově, Husinci, Kuczově a dokonce i Michalovce, zahrnují stovky až tisíce důležitých jmen.

Řada exulantů se usadila i na Volyni, i když někteří jen na přechodnou dobu. Mnoho potomků exulantů ze Zelova a okolí pokračovalo dál a žijí dodnes na Krymu a v Oděské oblasti. Většině těchto informací byla získána díky laskavé pomoci pana Tomáše Stodoly. A pokud je zmíněno toto jméno, by bylo třeba napsat i pár slov o Petru Hlaváčkovi správci této adresy: www.myheritage.cz, kde se dá nejen založit celý vlastní rodokmen, ale i najít mnoho informací hlavně o rozvětvených rodinách exulantů a jejich hodně propletených příbuzenských vztazích. Jeho databáze obsahuje snad přes třicet tisíc jmen! Což je počin více než úctyhodný.

Shromáždilo se tímto způsobem během dlouhého a náročného pátrání celkem přes 1.460 jmen osob, která jsou vždy nějakým způsobem spojena buď s Mirotínem, nebo s Českým Hájem a to přímo nebo

třeba i nepřímo. Nejde vůbec jen o obyvatele těchto dvou vesnic. Zahnují se mezi ně i všichni ti, kteří jsou vedeni v některé ze čtyř mirotínských matrik, nebo své místo narození, popřípadě úmrtí, uvádějí ve svých rodokmenech. Rodokmeny byly také jedním ze zdrojů srovnávacích informací, především potom ta velká databáze pana Petra Hlaváčka, na webu „MyHeritage“. Díky všem možným kontaktům na internetu se objevila řada užitečných doplňujících zdrojů k exulantům i emigrantům, kteří se na území Volyňské gubernie v druhé polovině 19. století usadili. Na facebooku to je skupina <https://www.facebook.com/groups/114077731954780/>, kde si většina jejich členů ochotně pomáhá hledat v archivech a to především těch domácích! Běžné je také umisťování historických fotografií.

Doplnění mnohých dalších informací se také dalo dohledat dokonce v Lovosicích na místním hřbitově, kde je velká řada z reemigrovaných mirotínských občanů pohřbena. Ochota a schopnost potomků vypovědět cokoli o Mirotínu totiž kolísala od nuly, až k příjemným chvílím při vzpomínání na život prožitý na vzdálené ukrajinské Volyni. Avšak ne všichni jsou ochotni bavit se o své rodinné historii a nějak zvlášť se s ní svěřovat jiným.

Většina informací o mirotínských obyvatelích byla tedy čerpána z těch baptistických kronik a také z reemigrantských listů, které jsou uloženy v Národním Archivu České Republiky na Chodovci v Praze. Baptistické kroniky naopak údajně drží některé soukromé osoby, snad jsou to potomci kazatele Slámy, jak říkají zlé jazyky. To se ovšem dá považovat za velkou a zásadní chybu, protože jde o mimořádně vzácné doklady, které by měly být v majetku státu prostřednictvím některé státní instituce. Ať by to byl Státní Archiv, anebo už nějaké příslušné muzeum.

Jde tu o to, že takové doklady by měly být volně přístupné aspoň k nahlédnutí každému, kdo takto pátrá po svých předcích v této složité oblasti historie! Dostupných podkladů pro nás není příliš mnoho. A proto existuje oprávněné přesvědčení, že žádný baptistický sbor, nebo třeba i osoba mu blízká, by neměli mít nějaké zvláštní právo

Práce s matrikami

k držení těch vzácných zápisů pouze pro sebe. Tím spíše, že jsme rozptýleni po celé republice i za mořem! Mirotín byl totiž jen jeden a místní baptisté, věrni svým tradicím, se ve finále rozhádali a rozdělili i zde, v Čechách!

Dalším zdrojem o mirotínských byly získány, jak psáno, z existujících archivů České Republiky. Bohužel, díky nesmyslným zákonům o ochraně dat, je to hodně velký problém a ani se nedá naplno říci, co vše za různé kopie dokumentů vlastně někteří vlastní. Přesto se však může konstatovat, že se vlastně podařilo podchytit téměř všechny reemigrující mirotínské a československé občany, včetně jejich původních míst, kam se měli zde v Československu trvale usídlit. To, že byla potom skutečnost mnohdy odlišná, už je jiná otázka. U některých se to se skutečností rozcházelo do značné míry.

Přesto se však podařilo do obsahu těchto archiválií nahlédnout a získat tak ty tolik potřebné informace o všech hledaných osobách. Z těch dokumentů vyplývá, že za první doložené občany Mirotína můžeme považovat přistěhovalce z řad zelovských exulantů. Mezi ně patřily hlavně rodiny většiny zakladatelů obce: Jana Němečka, Josefa Nesvarby, Václava Valáška, Josefa Zajíčka, Adolfa Harta, Augusta Grunvalda, Josefa Matějky, Ondřeje Pohla a Pavla Slámy. Naopak z východu, od Krymu, zřejmě přišly rodiny Bedřicha Jelínka, Josefa Rajchrtu a snad i Karla Nesvarby.

Bohužel většina mirotínských matričních zápisů je z počátku vedena nechronologicky. Byly totiž jak je vidět pořizovány i dodatečně a tak je jejich hodnota pouze orientační. Navíc si v těchto svých matrikách baptisté vedli pouze své vlastní „ovečky“. To vše ke škodě nás, kteří se na svět díváme širším pohledem, než jen pohledem jediného náboženského uskupení.

Za další velkou trapnost považuji to, že si držitelé těchto archiválií dokonce do nich psát své osobní poznámky, o svých příbuzných a nebo předcích (*jak je vidět na oskenovaných kopiích*). Je to především velká neúcta k těmto vzácným záznamům, neúcta od stejných osob, které je považují za vlastní majetek. Přesto však stále

doufám, že nakonec ty matriky neskončí díky některé další generaci někde v kontejneru!

Urodzenia	Chrztu	urodzonych	wisko rodziców i ich wyznania
9. XI. 1912 w. c. ciurakyn		Karolina	Matějko Józef syn Józefa i jego s. Lubka żona c. Amalia c. Jana z d. c. Kieimczek mieszek. wsi ciurakyn - wyznania baptystów

Příklad zápisu v knize narozených v Mirotíně

Přesto se podařilo získat, jak už bylo jednou uvedeno, dohromady celkem téměř 1.500 jmen osob, které jsou nějakým způsobem s Mirotínem a Českým Hájem svými osudy svázány. Většina z nich se v Mirotíně nebo Českém Hájí narodila, žila, vdávala se nebo ženila a také i umírala. Důležitou informací nám k tomu daly nejen mirotínské matriky, ale poměrně obsáhlé, a zřejmě také i serióznější seznamy reemigrantů, které byly vytvořeny bez nějakého ideologického nádechu a částečně vypovídají i o tom, čím se někteří z mirotínských na Volyni živili.

Mirotínský baptistický sbor svou činností působil, jak vyplývá z předchozího textu, i ve svém velice širokém okolí. V jeho evidenci tak byli občané některých dalších sousedních vesnic. Byly to Marianovka, Porozov, Dembrovka, Kopytkovo, Michalovka, Stěpanovka a samozřejmě i Hlupanín. Okrajově křtili, oddávali a pohřbívali i několika dalších obcích v okolí Mirotína, jako byly Ploska, Ostrog, Zálesí, Zavidov, Dembrovka, Tajkury a další. Jak bylo zmíněno, obstarávali se všichni spříznění v okolí!

Při zpracovávání všech dat z archivů a matrik se dalo vyčíst (*spíše odhadnout*) i to, jak a odkud se do Mirotína některé rodiny dostaly. Tedy většinou alespoň to, kdy to přibližně bylo. Je přitom až zarážející to, jak velká byla v historii 45 let existence vesnice, tedy přítomnosti našich rodin, migrace a to jak ven, tak i dovnitř!

Ale zpět k vlastním mirotínským matrikám. První z nich dle pořadí životních událostí je kniha narozených. Jejich záznamy jsou zachyceny na 328 snímcích a první zápis "*Mikolaj Jung (otec Fryderyk, matka Krystyna Heinichová)*" má uvedené datum narození 12. 11. 1856, z čehož jasně vyplývá, že první záznamy byly vlastně soupisy jmen osob a dat jejich narození. Nepředpokládám totiž, že by se jednalo o dovezenou matriku ze Zelova neboť na její obálce je tiskařská firma ze Zdolbunova. K této matrice by tak měla patřit poznámka, že jde o soupis mirotínských občanů po založení vesnice v roce 1902. Jsou v ní totiž zapsány osoby, jak už zmíněno, od data narození 1856. Čili v době založení této matriky už v Mirotíně a nejbližším okolí žilo minimálně 128 (*spíše 157*) členů Sboru baptistů! To minimálně platí z dále uvedených důvodů. Ještě je nutné zmínit, že řada zapsaných v matrikách byla i jiného, hlavně pravoslavného, náboženství. Výjimečně se jednalo i o některé další náboženství!

První zápis v matrice nesoucí poznámku o narozeném v Mirotíně je až tento 129. zápis: „1. 4. 1900 v Mirotíně gryn. Zdolbunov, Josef Sláma, syn Pavla a jeho ženy Žofie z domu Kratochvílů!“ To je ovšem hodně podezřelé, protože u Mirotína se vždy uvádí, že byl založen v roce 1902. Navíc je ten zápis proveden jiným druhem inkoustu, což zesiluje podezření, že byl vytvořen opravdu účelově a navíc dodatečně. Takže to sice budeme brát jako fakt o osobě Josefa Slámy, jen s mírnými pochybami o skutečném místě jeho narození. Protože další zápis o narozeném v Mirotíně je až pořadové číslo 158 a je o „*Elžbietě Poláčkové narozené 17. 3. 1903*“. To už je ale i díky tomu co vše víme o vesnici celkem reálný údaj.

V Českém Hájí se zřejmě podle matriky narozených jako první narodil opět „*Josef Sláma, syn Karla a jeho ženy Amalie Čápkové*“, bylo

to 25. 9. 1910. Tím je doložen přibližný rok založení vesnice. Hovoří se o totiž letech 1910 až 1912. Stejně tak jako u zápisu mirotínských narozených i zde, jde prokazatelně o později dopsanou informaci! Zdá se, jakoby ti Slámové na to prvenství nějak „tlačili“, jakoby na tom měli nějaký zájem! Je třeba připomenout, že ty matriky z počátku vedli oni!

Matrika narozených osob obsahuje celkem 613 jmen. Jedná se ovšem, jak již bylo dříve několikrát řečeno, o osoby narozené i mimo vesnici Mirotín nebo Český Háj a to spíše z větší části. Mirotínských dětí zde bylo zapsáno z toho počtu celkem jen 91. Což je opět neúplné číslo, protože zápisy, byly někdy vedeny chaoticky a mnohdy také hodně nedbale. Důležitějším důvodem pro zápis bylo příslušenství ke Sboru a místo narození jako by někdy bylo vedlejší. Mnohem větší počet zapsaných narozených je z Porozova a dokonce i ze Stěpanovky! Počty narozených ke konci matriky klesají a poslední zápis je zapsán nepochopitelně už „1. 1. 1939, kdy je zapsána Daria Jelínková, dcera Josefa a Emilie Nesvarbové“. Docela je také možné, že byla také založena nová kniha, která se třeba ani nedochovala, anebo je lépe utajena než ty čtyři předchozí. Z originálů matrik se autor potkal osobně pouze s jednou, s knihou křtů.

Jako u všech čtyřech knih také i zde je naprosto jisté, že všech narozených v Mirotíně muselo být řádově mnohem více. Díky porovnávání jednotlivých zápisů lze dojít také snadno k tomu, že například zápis o narození určité osoby chybí, zápis o úmrtí byl naproti tomu proveden. Stejným způsobem se dají dohledat některé osoby z Mirotína i porovnáváním dalších matrik. Tím potom můžeme, ovšem velice orientačně, dojít k celkovému počtu obyvatel.

Z nepochopitelných důvodů je v matrice i několik duplicitních zápisů, bez jakéhokoliv dalšího vysvětlení proč se tomu tak stalo, nebo že by byly zrušeny přeškrtnutím! Rovněž je mírně překvapivé to, že jako i v ostatních knihách, také i zde zápisy nebyly činěny chronologicky, jsou vedeny „na přeskáčku“ a to třeba i o půl roku tam a zpět!!! To pochopitelně muselo zákonitě vést k dalším chybám v datech. Jen tak

Práce s matrikami

se totiž mohlo stát to, že například jistý *Artur Penno*, je zapsán jednou s datem narození 27. 5. 1927, s pořadovým číslem 12 v daném ročníku. Ale o osm míst dále, s pořadovým číslem 18, nacházíme další zápis stejného jména i stejných rodičů s datem narození 28. 3. 1927. Které je potom to správné datum narození, první, nebo druhé? Nasvědčuje to tomu, že data, která v těchto „matrikách“ nacházíme, se převážně sbírala časem, asi tak nějak, jak a kdy to vyšlo! Dokonce je mnohdy zřejmé, že se některé poznámky doplňovaly ještě v současné době! O těch už zde ale již zmínka byla!

Za druhou matriční knihu, pokud to bereme v časové posloupnosti, můžeme považovat evidenci křtů členů mirotínského baptistického Sboru. Jedná se celkem o 62 snímků stran z knihy křtů. Na každé stránce je minimálně osm zápisů křtěnců, jejich jméno, pohlaví (*stav*), většinou i jména rodičů (*u matky i za svobodna*) a na další stránce datum a místo narození a datum a místo křtu. Následují poznámky o tom, kdo křtil a podobně. V knize je uvedeno celkem 241 křtěnců. Ale i zde je v mnohých zápisech poněkud chaos. Ale také i některé zajímavé poznámky o vylučování ze Sboru nebo o vystěhování se například do Kanady!

Třetí vedenou knihou, je kniha svateb neboli kniha oddaných. Byla zavedena v Mirotíně v roce 1909. Je zobrazena na 169 snímcích. Prvním zápisem pro oddané, je svatba „*Miloslava Opočenského z Boratína, s Annou Švejdarovou z Mirotína, která se konala 15. března 1909*“. Oddávajícím byl tehdy, kdo jiný, než dlouholetý mirotínský kazatel Pavel Sláma.

Od počátku byla matrika vedena pečlivě, později vykazuje jisté znaky ledabylosti ve vedení. Dáno to je hlavně častějším střídáním matrikáře, kterého prakticky vždy dělal místní sloužící kazatel. Obsahuje celkem 216 zápisů o svatbách a posledním zápisem je svatba ze dne „*3. 2. 1946, kdy se žení Josef Donat z Újezdů s Nadějí Sedičovou, narozenou tamtéž*“.

Také je v této matrice patrné zřejmé nepochopení ruských zvyků, to je přenosu křestních jmen z otce na své děti. V zápisech se objevuje

několikrát příjmení nevěsty jako Václavová, Antonínová, Josefová a tak podobně, kdy podezřívám jednotlivé zapisovatele, nebo ohlašovatele ze špatného použití otcova jména v příjmení oddávané. Mezi reemigranty totiž ani jedno takové příjmení není a lze pochybovat, že by všichni do jednoho vymřeli!

Poslední mirotínskou matrikou je logicky kniha zemřelých. Ta je uložena na 123 snímcích. Byla založena až v roce 1908, zřejmě také až když bylo potřeba pochovat svého prvního mrtvého člena Sboru v Mirotíně. Tím jinak neprokázaným prvním zemřelým v obci byl „*Josef Jersák, který zemřel 15. 6. 1908 ve věku 36 let*“. Dohromady je zde uvedeno 183 nebožtíků, z nichž posledním zapsaným je ze dne „*14. 5. 1946 Vladimír Dušánek z Michalovky*“. Z těchto 183 osob bylo minimálně 111 mirotínských nebo českohájeckých občanů a většina z nich s příslušnou poznámkou, pohřben na hřbitově v Mirotíně. Pokud tam ta poznámka chybí, vyvozuje se, že byli na příslušném hřbitově pohřbeni!

Zcela jistě bylo v Mirotíně na obecním hřbitově pohřbeno více místních občanů. Opět se tu nutně připomíná ten fakt, že v matrikách byly pouze obřady provedené kazateli sboru. Počet, nebo lépe poměr mezi baptisty a ostatními věřícími ve vsi se dá odhadovat pouze spekulativně. Připusťme, že baptistů byly 2/3 až 4/5 a potom se dá předpokládat, že všech pohřbených Čechů v Mirotíně bylo zhruba 160 až 180! To je tedy pouhý odhad!

Pan Jiří Němeček uvádí ve své kronice ke složení obyvatelstva Mirotína a Českého Háje z pohledu jednotlivých náboženství tato čísla: „*Před přestěhováním do Čech se Mirotín skládal z těchto denominací - baptisté 74%, evangelíci 9%, pravoslavní 10% a katolíci 7%!*“. Zřejmě měl velmi dobré dostupné informace. Pravděpodobně to bude přibližně okolo těch čísel, naprosto přesně to už asi nezjistíme nikdy. Není jak!

Nejčastěji zapisovanými jmény v poslední z uvedených matrik byly převážně: Sláma, Jelínek a Němeček. Tyto rodiny tam tehdy zanechaly nejméně třicet svých blízkých. Ovšem, to stále s přihlédnutím k

jednostrannému vedení matrik. Ze seznamu, respektive matriky také vyplývá skutečnost, že minimálně 8 mirotínských a českohájeckých občanů bylo za 2. sv. války zavražděno.

A v souvislosti s těmito informacemi je třeba zmínit to, že současný stav mirotínského hřbitova je tristní. A to už byly v roce 2013 udělaný nějaké úpravy na náletech, které tam za dlouhá léta vyrostly do nezvyklých rozměrů. Proto by si zřejmě měli potomci mirotínských sáhnout do svědomí a nějakým způsobem vylepšit stávající situaci. Lze to provést celkem snadno. Po primárním odstranění náletů, ke kterému již došlo chybí likvidace plevelů a nějaká jednoduchá, snadno udržovatelná úprava terénu.

Mirotínský starosta (*ukrajinsky holova*) je totiž poměrně přístupný spolupráci s potomky původních obyvatel. Proto lze uvažovat o vytvoření nějakého menšího fondu na údržbu tohoto pietního místa, případném vybudování jednoduchého pomníčku všem těm zemřelým, nebo lépe řečeno tam uloženým mirotínským a českohájeckým občanům. Byl by to možná i dobrý příklad pro místní, aby se zlepšil přístup k našim hrobům vůbec!

Kromě toho by bylo vhodné i vytvoření nějaké pamětní desky na budově bývalé modlitebny. Může to být s textem o založení Mirotína a pochopitelně o tom, čemu ta budova původně sloužila. Totéž by se dalo osadit na budovu bývalé školy a budovu bývalé hasičárny, dnes jediného obchodu se smíšeným zbožím. Předpoklad je, že by se to vše dalo pořídit ze sbírky mezi potomky a při nějakém společném zájezdu na Volyň, by to tam skupina našich lidí mohla nechat slavnostně odkrýt! Ukrajinská strana (*holova*) je tomu příznivě nakloněna! Doufáme, že až tyto texty vyjdou a potomci mirotínských si to přečtou, že se k něčemu takovému odhodlají. Bylo by to přinejmenším důstojným vyjádřením postoje ke své minulosti a tak významným předkům!

Ke všem zmíněným matrikám je třeba poznamenat i to, že je na nich kromě jiného také patrné, jak zub času pracuje i na lidech. V některých pasážích je naprosto zřejmé, že fyzický a zřejmě i duševní stav

matrikáře a kazatele Pavla Slámy, který byl prvním matrikářem, se časem výrazně měnil. Nelze s naprostou jistotou říci, kdy k negativním změnám docházelo, protože je téměř jisté, že mnoho z těch zápisů bylo vytvořeno až s odstupem času. Jejich autenticita je ale i tak, přesto všechno velmi značná.

Například v knize oddaných v zápisech týkajících se roku 1923 už je mnoho opravovaných přepisů, také chybějících informací k jednotlivým osobám. Jakoby si zapisovatel - kronikář snad zapomněl některé z údajů od oddáváných svatebčanů vyžádat. I když si nemůžeme dělat žádné iluze o tom, že ti aktéři obřadů všechna data vždy a zcela přesně znali.

Během osobních rozhovorů a některých diskuzí na internetu došlo několikrát na velkou neshodu v názoru na pozměňování dat. To se celkem často, nebo spíše relativně často, vyskytovalo u osob volyňského původu. Vyjádření, že se s daty švindlovalo, několikrát silně „narazilo“ až do odmítavých postojů oponentů. Přitom se argumentovalo, pokud vůbec nějak, třeba i tím, že to bylo z různých důvodů nutné, pro zachránění se před nasazením a podobně. Je ovšem nepochopitelné, proč ti pozměňovatelé neuvedli správná data po, nebo při, jejich reemigraci do Československa. Zde jim snad už po reemigraci žádné nasazení nebo snad jiné podobné nebezpečí nehrozilo! I zde, v oficiálních seznamech uložených v Národním Archivu v Praze, docházelo k zápisům nepřesných dat. Jak jinak než švindl, nebo podvod to ještě lze nazvat, ať to bylo konáno pro sebedůležitější a sebehumánnější účely! Jak je také známo, v pozdější době to přineslo jednotlivcům i řadu potíží, například při získávání nároku na důchod a podobně!

Závěr z toho pátrání může být potom pouze jeden. Není vůbec žádná jistota, že uvedená čísla a seznamy obyvatel obcí Mirotín a Český Háj jsou úplné. Obáváme se přitom, že 100% čísla a informace už nikdy nikdo dohromady nedá. Čím dále jsme od poválečné doby, čím vyšší letopočet píšeme, tím méně prokazatelných důkazů o životě na Volyň máme k dispozici, i když by tomu vlastně mělo být naopak!

Jestliže se první světová válka Mirotína kromě rabovacích nájezdů nijak zvlášť nedotkla, tak ta druhá už přinesla mnohé utrpení a výrazné ztráty na životech jeho obyvatel. Už při přechodu fronty na východ došlo k velkým materiálním ztrátám. Protože se západní Volyň po datu 17. 9. 1939, dostala do ruského, tedy správně do sovětského područí, některé z mirotínských mužů německý útok zastihl v řadách Rudé armády, jako vojáky základní vojenské služby. Naštěstí jich nebylo mnoho.

Okupací sovětským Ruskem v září 1939, která vlastně předcházela okupaci německou, se život v Mirotíně, ale i na celé Západní Volyni vůbec žádným způsobem nezměnil. Sověti zavedli jejich, tedy kolchozní systém, zemědělcům sebrali veškerý majetek, dobytek, ale i běžné zásoby potravin a krmiva pro dobytek. Majitelům vlastním výrazně nad 10 ha polí, nebo nějakou továrnu či větší dílnu, hrozilo vystěhování na Sibiř, do nechvalně proslulých gulagů. Před tímto osudem je většinou paradoxně zachránilo nečekané napadení SSSR Německem, v roce 1941. V několika případech ovšem k represím došlo, jak o tom hovoří otevřené archivy!

Pro zbytek mirotínských a českojáckých mužů bylo velkým štěstím, že Němci z počátku Rusy válcovali neskutečným způsobem. Nemohlo tak ani dojít k vojenské mobilizaci a k odvezení zdravých mužů do Rudé armády. Podle zjištění, ale i Kroniky Jiřího Němečka, postihla služba v Rudé armádě jen několik mirotínských mužů. Dva z nich ovšem přitom také padli. V Rudé armádě byly ztráty na životech tak velké, že se braly jako samozřejmost!

Německá správa Ukrajiny byla pro Ukrajince až nečekaně tvrdá, ale v každém případě byla snesitelnější než ta předchozí „sovětská“. Přestože se Němci také s nikým příliš nepárali. Co však bylo horší je to, že z mnohých dezertujících Ukrajinců z Rudé armády a dalších dobrovolníků časem vznikla takzvaná Ukrajinská osvobozenecká armáda, která bojovala pouze proti Němcům. V čele této partizánské armády stáli šovinističtí nacionalisté Dmytro Kljačivskyj („*Klym Savur*“;

1942–1943), Roman Šuchevyč („*Taras Čuprinka*“, 1943–1950), kteří si vytkli za hlavní cíl zbavit Ukrajinu Poláků. Po vojenské porážce Ruska Polskem, v roce 1921, se totiž na Západní Ukrajinu dostali mnozí Poláci (*Polsko to území získalo tzv. Říšským mírem*) a také se jich zde mnoho z nich dostalo k poměrně velkým majetkům. Mimochodem území Ukrajiny bylo vždy cílem Poláků! A tak právě ti ukrajinští nacionalisté chtěli využít probíhajícího válečného konfliktu k tomu, aby Ukrajinu od Poláků „očistili“! Jenže se k tomu dost často „připletli“ i Češi, kteří neměli na těchto národnostních třenicích žádný osobní ani politický zájem.

Jestliže nikdy předtím to neměli Češi na Volyni lehké, tak současný život na venkově byl v této době opravdu nesmírně těžký. Okupační správa německé armády byla nedostatečná. Němci nebyli sto uřídit tak rozsáhlé území a v prostoru tak působily mnohé partyzánské jednotky. A to nejen ukrajinské. V lesích byla kromě jiného činná i polská takzvaná Armáda Krajova, dvě skupiny ruských partyzánů a nakonec i již zmínění Ukrajinci, kteří se vlastně také štěpili na dvě samostatné větve.

A tak v noci potom přicházeli do mnohých vesnic partyzáni, chodili si tam pro proviant a další nutné materiální zabezpečení. Partizánských skupin bylo tolik, že v tom nikdo ani nemohl mít přehled. Ve dne zase přišli Němci a následně trestali každou zjištěnou podporu partyzánů a pochopitelně, že si pro sebe proviant brali také. Nikdo se na nic neptal a každý odpor byl potlačován silou a tou je ve válce zbraň! A tresty přicházely ze všech stran a byly velice tvrdé. Nakonec i vypálení Českého Malína v červenci 1943 mohlo být důsledkem domnělé pomoci partyzánům.

Z důvodů nedostatečné bezpečnosti, a vlastně nejen jí, vznikala mezi Čechy na Volyni dobrovolná ozbrojená hnutí. V oblasti Mirotína a sousedních tří vesnic působila skupina Blaník (*častý název užívaný pro české odbojové skupiny*) jako domobrana proti banderovcům. Po přechodu fronty byl život a majetek lidí na venkově v permanentním ohrožení.

Mirotínská domobrana

Její výzbroj prý byla celkem 430 pušek, 400 pistolí, 500 granátů a 30 kulometů. Tedy docela dostatečné množství zbraní na to, aby se efektivně mohli bránit útokům! Zbraně měli rozdělené po vesnicích tak, aby bylo možno začít se okamžitě bránit do příchodu pomoci ze sousední vsi!

Tíže válečných let a jejich dopad na životy Čechů přinesly důsledek v podobě spontánního nástupu většiny mužů a mnohých žen do československé jednotky v Sovětském svazu, hned při první množné příležitosti. Ta přišla na jaře roku 1944. Do československé jednotky se jich přihlásilo dle Jiřího Němečka 42+11, což je úctyhodné číslo. Z Mirotína se přihlásila žena pouze jedna, Emilie Pospíšilová!

Zde se jich podařilo dohledat dokonce celých 61. Některá jména uváděná panem Němečkem se ve Vojenském historickém archivu prostě nedala najít, proto do seznamu nebyla zahrnuta, zato tam byla nalezena jména jiná, která třeba zase on neuváděl. Rovněž v případech ztrát na životě jsou rozdíly v počtech. Nejen v padlých na frontě, ale i v zabitých Banderovci (*devět mužů*). Zase zde máme jeden konkrétní příklad z jedné rodiny, když její nejkontroverznější osobnost, Miroslav Sazeček, byl snad nějak zapojen do ozbrojených složek tehdejšího SSSR. Na snímku nahoře je však vidět jako aktivní člen mirotínské

domobrany! Prokazatelně ovšem nevíme, jak byl zapojen předtím. Rozhodně ho zmíněný Vojenský historický archiv ve svých databázích neuvádí. Takových případů mohlo být docela dobře více!

Ještě před příchodem Rudé armády na území Volyně se údajně připravovalo politické řešení vstupu volyňských Čechů do bojových svazků protifašistické koalice. A jak Londýnská, tak potom i Moskevská část zahraničního vedení Československa (*Slováci participovali zprvu pouze symbolicky*), měly na volyňských Čechích velký zájem. Skutečnost, jaká potom na jaře 1944 nastala, tak to nikdo ani ve snu nepředpokládal.

Ze 40.000 volyňských Čechů žijících na Ukrajině se dobrovolně a spontánně přihlásilo do jednotky generála Svobody téměř 11.000 mužů a z toho několik set žen. Dokonce se muselo mnohdy rozhodovat o tom, že se někteří z mužů nuceně vraceli do vesnic, protože by tam žádný nezůstal. Někteří mladí se přitom ostaršovali (*opět ovlivňování osobních dat*) a staří zase omlazovali, aby mohli být do československé armády také přijati.

Byla to ze strany volyňských Čechů, jak se později také ukázalo, skutečně nesmírná oběť a při vědomí, že tehdy odešli bojovat za vlast, za zem, kterou mnozí nikdy v životě neviděli, to bylo opravdu neuvěřitelné! Nastoupilo jich tehdy téměř 26,7% z celého českého etnika, což v žádné jiné společnosti, národě ani skupině nemělo historické obdoby!!!

Jak již zmíněno tak několik mirotínských a českohájeckých občanů bylo zavražděno banderovci. V tomto případě je nutné zmínit se o tom, jak byli banderovci krutí a ve svém jednání neomluvitelní. To nejen proto, že Češi pro ně nebyli fakticky žádným nebezpečím a vlastně ani původním cílem, ale spíše tím, jak se svými oběťmi zacházeli. Probodávání vidlemi, podřezávání kosou, nebo přibíjení na vrata, byly jejich běžné způsoby, jak své oběti mučili. I sami Němci mnohdy nevěřili tomu, co se tam dělo!

Pro malou ilustraci života na Volyni z doby, kdy tam vládl největší chaos jeden příběh z knihy Václava Pěničky, pocházejícího sice z

Hrušvice. Jeho zajímavý příběh z války se ale právě hlavní osobou částečně váže k našemu Mirotínu:

Vladimír Kazilovský dvakrát zavražděn

Vláda Kazilovský pocházel z Mirotína, kde měli jeho rodiče velký statek. U nás v Novokrajově vlastnil velký mlýn. Ten byl v provozu 2-3krát ročně. Spouštěly ho vždy po žních a před Vánocemi. Někdy provozoval mletí sám majitel, jindy ho pronajímal panu Chomickému nebo Židovi, panu Ušerovi. Kazilovski nebyl ženatý. Bylo mu asi 30 let. U mlýna měl postavený pěkný cihelný domek, ve kterém měl kancelář, místnost pro sebe a byt pro strojníka. Když vedl sezonu mletí sám, tak chodil k nám na obědy. Po příchodu Němců koupil gasogenerator z vyhořelého mlýna v Hošči. To byl motor na dřevoplyn, který instaloval místo starého parního kotle.

Kazilovski si koncem roku 1942, kdy bylo jasné, že Hitler Ukrajincům žádnou samostatnou Ukrajinu nedá, z mužiků utahoval. Na jejich pozdrav: „Dobrý den, pane Kazilovski,“ zvedal pravici a odpovídal: „Sláva Herojam, nebo sláva Ukrajině.“ To byly pozdravy Ukrajinských nacionalistů, kdy byli ještě přesvědčení, že jsou Němcům rovnocennými spojenci a samostatná Ukrajina je hotová věc. Teď to Ukrajinci považovali za provokaci. Teta pana Kazilovského varovala, ať ty mužíky neprovokuje, vidí, jak ty Banderovci začínají kolem řídit. On se jenom smál a říkal: „Však je to jenom legrace.“

Jednoho dne přišli za ním do mlýna dva chlapi s puškami a nařídili mu, ať se obleče, že musí jít s nimi. Vláda si tedy vzal kožené sako, doklady a peníze, myslel, že ho vedou k nějakému výsledku. Oni ho ale vedli rovnou do lesa na popravu. Když přišli na místo popravy, tak mu nařídili, aby si sundal sako, zul boty a sundal kalhoty. (To jsem osobně slyšel z jeho úst, když jsme ho byli navštívit v německé vojenské nemocnici v Rovně.) Pak mu řekli, aby si klekl a modlil se. Vladimír si klekl a začal se modlit. Byl to dlouhý čtyřhranný sovětský bodák. Vladimír ještě viděl, jak mu hrot bodáku vyběhl na prsou. To ještě pořád klečel na kolenu, teprve když dostal ránu pažbou do hlavy, ztratil vědomí a skácel se. Jak dlouho ležel v bezvědomí, neví. Odhadoval to asi na půldruhé

hodiny. Bandité ho pokládali za mrtvého, stáhli mu ještě zlatý prsten s monogramem a náramkové hodinky.

Když si uvědomil, co se stalo, šel z lesa ven a tam zrovna Kastlovi vybírali brambory. Ty ho naložili na vůz, přikryli naťovinou a ujížděli s ním do Oženina na železniční stanici. Tam byla Německá posádka. Na nádraží zrovna stál sanitní vlak, tam ho ošetřili a vzali sebou do vojenské nemocnice v Rovně. Rodiče pana Kazilovského pak zařídili, že v té vojenské nemocnici zůstal až do plného vyléčení. Když jsem s tetou za ním byl, tak to už mohl mluvit. Říkal, že mu dávali nějakou vložku do dýchací trubice, která byla poškozená bodákem.

Teta ho nabádala, aby po vyléčení odjel do Čech. Že má dost peněz a známostí u Němců, aby si to mohl zařídit. Teď po něm Banderovci teprve půjdou, když se dozvědí, že nebyl mrtvý. Vladimír na to měl ale jiný názor. „To ne, já to těm kurvám nedaruji. Já si je dobře pamatuji, myslím, že to byli kluci z Novosilek. Mám také dost známých Ukrajinců, kteří za metrák mouky vypátrají, kdo ti dva byli. Dříve či později je zabiju jako psy.“ Jestli se podařilo Kazilovskému zabít ty dva Banderovce nevím. Byl jsem zavléčen do Německa na práci, tak nevím, co se na Volyni dělo.

Po příjezdu našich krajanů z Volyně v roce 1947 mi vyprávěli, že po příchodu Sovětu se organizovaly tzv. istrebitělnyje bataliony pro boj s Banderovci. Vladimír prý byl velitelem jednoho takového oddílu. Při jedné takové akci, jejich auto přepadli v lese Banderovci. Cestu jim zatarasili pokácenými stromy. Strybky se bez odporu vzdali. Nebylo divu. Často totiž pocházela jedna i druhá strana z jedné vesnice. Kazilovského poznali a na místě uškrtili. Měli na to svou metodu. Uvázali mu kolem krku drát, vzadu strčili roubík, kterým při otáčení utahovali smyčku.

Tak končil život odvážného člověka, který se nechtěl smířit se zločinem, který byl na něm spáchán. Vladimír byl zavražděn dvakrát. Taková byla doba na Volyni ještě několik let po válce. To bylo Volyňské Sarajevo, o kterém neměli lidé v Čechách ani potuchy.

Asi v roce 1995 jedeme se zájezdem na Volyň. Ve skupince je asi 17 Novokrajeváků. Domluvili jsme se s šoférem, že mu dáme každý sto ko-

run, aby nás dovezl do Novokrajeva. To je z Rovna 22 kilometrů. Bývalý Kazilovského mlýn nestojí. Nepodařilo se dosídlencům, ale rozkrást úplně všechno. Ze dvoumetroch kopřiv vyčnívá setrvačník bývalého gasogenerátoru. Ten je moc těžký. Dosídlenkyně v bývalém Zajícově domě, co sousedil s mlýnem, říká, že předminulý rok přijela sestra pana Kazilovského se staříčkým otcem, měl úplně bílé vlasy. Chodili po tom zbořeníšti. Starý pán prý brečel. Doufal, že mlýn ještě stojí a dělá lidem užitek.

Tolik z příběhu pana Pěničky!

Když potom v březnu roku 1944 odešla většina českých mužů do Svobodovy armády, musela být ve většině českých vesnic založena domobrana, jak už je psáno výše! Banderovci totiž i na osvobozeném území Ukrajiny měli stále navrch. Rudá armáda bohužel vůbec neměla čas je řešit! Musela stále postupovat za ustupujícími německými armádami a dosazená místní samospráva vedená ruskými nescho-
py byla doslova bezzubá. Řešit nedokázala ani občanské záležitosti, natož ještě bezpečnostní. V knize Volyňští Češi v prvním a druhém odboji je rovněž uvedeno osm jmen mirotínských mužů, kteří byli zavražděni banderovci v průběhu let 1943 a 1944! Zde jsou uvedeni v seznamech na konci textů!

Do dobrovolných obranných uskupení na většině českých vesnic se proto nutně zapojovaly i ženy, stejně tak do činnosti hasičských sborů. Prostě v době, kdy tady většina mužů chyběla, to ani v podstatě jinak nešlo. Veškeré práce na polích v dobách sklizní, v domácích dílnách a továrnách museli stíhat všichni ti, kteří nebyli do armády odvedeni a s nimi tedy hlavně ženy a dospívající mládež. Doba to byla velice těžká a pro všechny náročná. Navíc se sem vrátil neoblíbený bolševický systém!

Čeští muži z Volyně mezitím absolvovali v týlu krátký vojenský výcvik a až poté byli zařazeni do bojových jednotek, se kterými prošli celou cestu až do hlavního města Československa, Prahy.

Ta doba od odchodu mužů do armády, v březnu 1944 až do jara 1947, jak bylo vidět nebyla pro Čechy na Volyni vůbec lehká. Po celé ty

dlouhé tři roky hrozilo oslabeným vesnicím poměrně velké nebezpečí ze strany v lesích ukrytých banderovců, ruský režim, oslabený skončenou válkou, se s nimi po celou dobu neuměl efektivně vypořádat! V rozsáhlých lesích operující ozbrojené bandy byly prakticky zlikvidovány až v polovině padesátých let. Tedy více než deset let po skončení války!

Komplikovanou situaci po odchodu mužů do armády a bezpečnostní situaci hlavně na venkově také dokládá i následující vyprávění *Jiřího Němečka, Příběh z Mirotína*, uveřejněný ve *Zpravodaji Sdružení Čechů z Volyně a přátel*, - číslo 3 z roku 2010. Bezesporu se jednalo o nejhorší podmínky, které na Volyni panovaly za celou dobu české přítomnosti.

Poslední tři roky před odjezdem do vlasti z obce Mirotína, okres Zdolbunov, kraj Rovno nebyly bezpečné, žili jsme ve stálém strachu. Báli jsme se, kdy nás přepadnou banderovci, kteří okrádali a vraždili. Na bezbranném obyvatelstvu páchali neuvěřitelná zvěrstva. Naše obec musela zřídit domobranu a tím zabránila, aby nás kdykoliv napadli. Když odešli do Svobodovy armády schopní muži i ženy, byla ještě větší obava, jak dále uchránit obec před banderovci. Do domobrany se zapojili všichni, kteří nebyli odvedeni do armády, i mladí hoši, kteří nebyli plnoletí. Také se přihlásily některé ženy. Musela se udělat opatření pro ochranu obyvatel. Jedním z opatření bylo, že se občané, kteří neměli zděný dům, uchýlovali na noc do zděných domů, aby v případě střelby byli ochráněni. Také se musela zabezpečit okna okenicemi a dveře závorami. Domobrana byla soustředěna do dvou nebo tří domů jako pohotovost.

Ostatní muži hlídali venku a v případě napadení dali znamení ostatním, že se blíží nepřítel. Všichni byli připraveni se bránit. V takovém ovzduší napětí a stálého nebezpečí jsme žili až do odjezdu do vlasti. Občané naši vesnice nevěděli, co je to dobře se vyspat, protože většina z nich byla zapojena v hlídkách. Takový to byl těžký život.

Manželky, které měly muže na frontě, se musely postarat o celou zemědělskou usedlost, obstarat děti i obstarat všechnu práci, která s tím

byla spojena a to jak ve zních, tak i na podzim. Najímaly si pracovní síly, kde jen to bylo možné, žebráky, kteří jezdili z Ruska prosit o kousek chleba, nebo Ukrajince ze sousedních obcí.

Na podzim, když se měly vybírat brambory, jeden občan jel koňmi do sousední ukrajinské vesnice najmout dělníky. Tam ho banderovci zajali a drželi ho až do setmění. Donutili ho pod pohrůžkou zabití, aby oklamal hlídku obce a tak aby se dostali do vesnice a mohli konat své zhoubné dílo. Občan ze strachu o svůj život na to přistoupil, a tak se stalo, že on banderovce přivedl do obce. Přemohli první hlídku a odzbrojili ji, šli po vesnici, potkali dva občany a vzali je s sebou jako rukojmí a žádali je, aby je zavedli k starostovi obce, což byl právě můj otec. Starostovi nadiktovali své požadavky, které byly veliké. Požadovali, aby jim zajistil od občanů hovězí a vepřový dobytek, mouku a zbraně. Vyhrožovali, že když nebudou splněny jejich požadavky, vezmou si je sami a udělají s obcí, co uznají a řekli, že jestli vyjde jeden výstřel, celou naši rodinu zabijí i s rukojmími. Netrvalo dlouho a ve vesnici se ozvala střelba. Tak naši rodinu a tři občany vyvedli na dvůr a postavili je ke zdi domu, aby vykonali to, co slíbili. Když jsme stáli v řadě u zdi a před námi stáli popravčí, uvědomili jsme si, že přišel náš konec.

Ještě předtím vedoucí banderovců nařídil svému podřízenému, aby šel zapálit stoh slámy, který byl u stodoly. Maminka vyběhla od zdi a s pláčem objala kolem krku vedoucího banderovců a prosila ho, aby nás nechal žít a nenechal zapálit stoh. Jeho srdce se pohnulo a maminičino přání splnil a rozkaz odvolal. Tehdy jsem pochopil, že Pán Bůh pohnul srdcem toho zlosyna a on nevykonal to, co chtěl a tak jsme byli zachráněni.

Vtom přišla zpráva od banderovské spojky, že ve vesnici jsou ranění i zabítí banderovci „naši chlopci“ jak si říkali. Vzali mého tatínka a ty tři občany s sebou jako rukojmí a rychle šli dál, do vesnice na místo střelby. Mě, sestru a maminku nechali být. Za chvíli se ozvala střelba a viděli jsme oheň, zapálili stodolu toho občana, který je přivedl do vesnice. Dozvěděli jsme se, že při přestřelce byl banderovci zastřelen Jaroslav Jelínek a tři občané byli zraněni. Mezi raněnými byl i můj tatínek, Josef

Němeček. Na druhém místě přestřelky byl zastřelen banderovci Antonín Zajíček. Právě v tom měsíci ještě padl u Dukly jeho nejmladší bratr Rostislav Zajíček.

Na tuto příhodu vzpomínáme s bolestí. Věřím, že všichni, kteří jsme přijeli v roce 1947 do své vlasti, toho nelitujeme, i když netrvalo dlouho a sovětský komunismus se socialistickými „vymoženostmi“ přijel za námi... Přesto jsme rádi, že žijeme opět nyní ve svobodné, drahé vlasti a ne tak jak to prožívali naši prapředkové exulanti.

Samozřejmě, že dlouhá bojová cesta Svobodovců, tedy i všech mirotínských a českohájeckých mužů, vedla přes všechna nejznámější místa velkých bojů, jako jsou Dukelský průsmyk (*tam s největšími ztrátami Čechů na životech u vesnic Machnówki a Wrocanky, v místě, domorodci dodnes nazývaným „Údolí smrti“*), „dočišťovací“ boje na západním a severním Slovensku, Ostravsko-opavská operace a mnohé další.

Protože i příslib následné reemigrace pozitivně ovlivnil nábor Čechů na Volyni, potom bylo jasné, že většina z volyňáků zůstala v Čechách. Rozhodnutí československé vlády, kde je po válce umístit, padlo na Žatecko. Tam byla také dislokována Svobodova armáda a tam byla nakonec i v září v roce 1946 rozpuštěna. Pro vládu ČSR to byl takový malý problém. Najednou zde bylo skoro deset tisíc vojáků a nevědělo se co s nimi. Někteří se ještě vrátili zpět na Volyň, většina však „pro jistotu“ zůstala v Československu a čekala na své rodiny.

Protože zde neměli žádné civilní zázemí, pohybovali se všichni neustále ve svých uniformách, což na někoho působilo hrozivě. Proto byla snaha je co nejrychleji rozptýlit. Svobodné muže a i další ochotné jít na pomoc českému venkovu, nasadili hlavně v pohraničí k místním sedlákům na výpomoc. Ostatně většina z nich měla k zemědělství hodně blízko.

Mezitím se řešila na mezivládní úrovni reemigrace rodin, vyrovnaní hodnoty majetku, který musel zůstat na Ukrajině a další věci související s návratem rodin. To se vleкло, protože Stalin neměl vůbec žádný zájem přijít o významnou pracovní sílu na svém území. A až když

se vymýšlela náhrada, někdo dostal šílený nápad, odjíždějící Čechy nahradit Rusíny, Lemky a Huculy, tak teprve potom jednání konečně pokročila ke konci. Beztak Stalin důležitou otázku majetku odložil vychytrale na dobu po reemigraci a potom už z něho téměř nic nevypadlo. Došlo tak k velkým majetkovým ztrátám, které nikdy nebyly nahrazeny.

Mezivládní dohoda o vyrovnání byla realizována až v roce 1954, kdy Rusové sice vyplatili relativně značnou sumu. Podle dostupných údajů to mělo být asi 960 milionů korun. K Čechům z Volyně se však kulišárnou okolo měny z roku 1953 dostal jen zlomek. Výplata peněz se prováděla kulišácky a mnozí o ní ani nevěděli, čili si ani nepožádali. Celkem mělo být vyplaceno zhruba 186 milionů korun. Prostě jednou je okradl Stalin, okradli je poté i zde jejich krajané, za které tak ochotně šli bojovat a mnozí i položili životy. Je to velká ostuda České Republiky, které se nedokázala ještě zbavit žádná z vlád, které zde působily!

Vlastní mezivládní smlouva, o repatriaci volyňských Čechů, mezi Československem a Sovětským svazem, byla sice podepsána už dne 10. 7. 1946. Existuje však i názor, že Stalin čekal na výsledek voleb v Československu a když v květnových volbách zvítězili komunisté, přistoupil na dohodu o navrácení Čechů! To však samozřejmě ještě neznamenalo okamžité řešení. Přišla ještě doba dalších dlouhých a tvrdých jednání. Ruská strana totiž od začátku nebyla ochotna do smlouvy zařadit i majetková řešení. Po dlouhých měsících průtahů, vyjednávání a dohadování, konečně nastala doba pro konečnou fázi reemigrace z Volyně.

Součástí té mezivládní dohody, její podstatné části (*statě*) byly otištěny ve Věrné strážci, č. 6 z 12. 12. 1946 na stranách 8 a 9, bylo i řešení vynucené Sovětským svazem, o repatriaci občanů ruské, ukrajinské a běloruské národnosti, žijících na území ČSR do SSSR. To vedlo k dalším komplikacím a v konečném důsledku ke zdržování celého procesu reemigrace.

Zde je nutno také poznamenat, že se tehdy reemigrace netýkala pouze volyňských Čechů. Do Československa bylo repatriováno v prvních třech poválečných letech minimálně milion a čtvrt osob. Jen z koncentračních táborů se vracelo okolo 115.000 lidí a k nim se muselo počítat s půl milionem nasazených na práci do Německa! Do konce roku přišlo nazpět do Československa asi 600.000 lidí z celé Evropy, Středního východu a dokonce i Asie. Čili nějakých 40.000 volyňských Čechů bylo v tomto množství jako kapka v moři! Proto se dal pozdější průběh přestěhování lidí z Volyně považovat za úspěšný! V průběhu jednání se sice projednaly všechny důležité body tohoto velkého „stěhování národů“! Poslední jednání probíhalo na území SSSR, když 13. 11. 1946 odjela na Volyň 30 ti členná ministerská komise, dojednat poslední detaily pro zahájení přesídlení českých optantů. Představa našich vládních úředníků, že ty první transporty vyjedou už v polovině prosince, se ale díky „pracovitosti“ ruské strany nenaplnila.

Reemigrace

Zmíněná smíšená komise nejprve pracovala ve Lvově, spolu se svými sovětskými kolegy. Následně, dne 25. 11. 1946 se rozdělila na 8 menších pracovních skupin, které odjely do jednotlivých oblastí organizovat reemigraci přímo na místě!

Z ruské strany se tu jednalo především o rozsáhlý soubor zákazů a různých nutných povolení, které bylo třeba respektovat. V podstatě to byla suma všelijakých nařízení, co vše si Češi z Volyně smí odvézt ale hlavně, co si odvézt nesmí! Co dostanou „nahrazeno“ a co prostě jen propadne bolševikovi! Například zemědělci si směli odvézt na jednu rodinu 2 tuny hospodářského inventáře, městské rodiny ale pouze tunu jednu! Povolené položky tam byly vyjmenovávány spíše všeobecně, zato ty zakázané už poměrně přesně!!! Nebylo to vůbec veselé čtení. Mnozí se cítili těmito opatřeními kráceni na svých právech a tím spíš už všichni chtěli tuto zemi definitivně opustit.

Při reemigraci si mohli vzít s sebou 1.000 rublů na osobu (asi 3.000 Kč). V Čechách jim to banky pak vyměňovali. Cesta trvala 2 - 3 týdny, při překročení hranice dostávali kapesné 50 - 100 Kč, na zastávkách měli teplou stravu 3x denně. Reemigrace vyšla stát na 100 mil Kč - doprava, strava, ubytování. Jinak peníze navíc odevzdávali v ruských bankách před odjezdem - dostali potvrzení, stejně jako komisionální potvrzení o ponechaném majetku, kromě půdy (ta byla zestátněna).

J. Vaculík - Historie volyňských Čechů III

Celá reemigrační akce byla spuštěna prvním oficiálním vlakovým transportem vypraveným z Volyně, z města Dubno dne 29. 1. 1947. Na naše území vlak dorazil až 4. 2. 1947 v ranních hodinách a přivezl celkem 378 osob. Několik menších neoficiálních (mini)transportů se realizovalo již v roce 1946. Další z různých míst světa, například Iránu, Zakarpátí a Jugoslávie byl realizován převoz optantů v průběhu roku 1947. Transportů z Volyně, bylo nakonec z původně plánovaných 60 po 40 vagonech, celkem neskutečných 107!

Je tu také třeba připomenout ten fakt, že do příjezdu toho prvního transportu celkem 13 bývalých vojáků z Volyně nezvládlo psychicky z části čekání, z části přístup českých úřadů a veřejnosti a spáchali v

Čechách sebevraždu. (*Čerpáno z Věrných stráží!*) To číslo jistě nebylo konečné, protože se časem tyto zprávy na základě nařízení z nejvyšších vládních míst přestaly v tisku objevovat. Nebylo žádoucí číst o vojácích z fronty, že mají ve společnosti osobní problémy!

Mirotínští a českoháječtí byli většinou vypravováni ze stanice Ivačkov, nejbližší vlakové stanice od jejich vesnic. Jejich první transportní vlak byl přistaven a také odtud vyrazil po několikadenním čekání, dne 27. 3. 1947. Bylo to vlastně až v druhé polovině z celkového počtu reemigrovaných. Pravděpodobně byla část našich reemigrantů vypravena i ze zdolbunovského nádraží. No a jak mi vyprávěl strýc Josef Sazeček, naši ještě nezavřeli dveře od gánku a Ukrajinci už se hrnuli druhou stranou okny dovnitř!

Občané Mirotína byly, tedy aspoň podle oficiálních seznamů v Národním archivu, repatriováni v sedmi různých transportech, z Českého Háje ve třech. Vždy to bylo, samozřejmě, společně s obyvateli několika dalších, sousedních obcí!

Usídlen: Podborany čp. 588/11.			
SAZEČEK	Václav	31. 4. 1898	tov. děl.
„	Anna	1899	v domác.
„	Anna	1926	dělnice
„	Marie	1928	„
„	Josef	1929	dělník
A/1 1947.			
Usídlen: Lukavec p. Lovosice.			
SAZEČEK	Václav	24. 7. 1924	rolník
A/2 1944.			
Usídlen: Lukavec čp. 40 p. Lovosice o. Litoměřice.			
SAZEČEK	Vladimír	5. 2. 1900	rol.

Příklad zápisu reemigrantů v Národním Archivu

Zážitky volyňských Čechů na cestě do Československa byly chvílemi doslova strašné. Organizace, a to zejména ta na ruské straně, vážla na všech možných úrovních. Doslova tam platilo heslo, že pravá ruka nevěděla, co dělala levá! Zmatků kolem organizování transportů využívali Ukrajinci k drobným a někdy také i organizovaným krádežím. To vedlo nakonec ke zřízení dobrovolných ozbrojených hlídek,

Reemigrace

které na vlakových nádražích hlídaly majetek Čechů, připravený k naložení do vlaků určených k transportu do ČSR.

Ani vlastní cesta do pravlasti nebyla pro reemigranty nic příjemného. Jízda vlakem většinou trvala neskutečně dlouho. Cestovalo se v obyčejných nákladních vagonech, které neměly žádné zvláštní vybavení. Lidé si museli vystlat kouty vagonů slámou, aby bylo kde si lehnout. Běžně si tam také nainstalovali kamínka (bubínky), protože zima byla ten rok stále ještě v plné síle.

Z dalších následných vyprávění víme, že sovětští železničáři měli tendence k různým, poměrně sofistikovaným formám vydírání. Najednou se třeba transport zastavil uprostřed krajiny, že je porouchaná lokomotiva. Potom ale, jen co se Češi složili a vybrali několik lahví pálenky, porucha jako mávnutím kouzelným proutkem zmizela a vlak pokračoval dále v jízdě! Dobytek, většinou umístěný společně s ostatním majetkem v zadních vagonech, potřeboval každodenní ošetření. Stávalo se také, že po zastavení na nějakém nádraží šly ženy nakrmit a podojit krávy a vlak se rozjel, aniž by se počkalo na jejich návrat do „obytných“ vozů!

Taktéž došlo u některých z transportů k nečekanému odpojení posledních několika vagonů s majetkem. Zdůvodnění ruské strany většinou bylo, že vagóny jsou poškozené. Informace však často dorazila až tehdy, když byly ty vagóny v další stanici postrádány a v předchozí dávno vyrabovány! Cestování to bylo kruté, jen ten hřejivý pocit, že to jednou prostě skončí, významně všechny posiloval. Prostě repatrianti si užili své i tou nepříjemnou cestou, ale víra v to, že se na konci vše v lepší obrátí, je neustále posilovala!

Na území Československa potom už probíhaly všechny nutně nastavené procesy u transportovaných reemigrantů tak, jako u všech předešlých transportů. Po nutných oficialitách (později již bez reportérů a fotografování), organizovaná registrace, nutné zdravotní prohlídky, odlišování, přidělování provizorních dokladů i finančních prostředků a informace o destinacích, kde budou reemigranti usídlení, se pokračovalo na západ. Kromě toho, už byla také ke každému

transportu připojena klasická vojenská polní kuchyně a tak se výrazně zlepšily stravovací podmínky pro všechny „cestující“ ve vlaku!

Dále už ale nebyl ze strany státu takový zájem něco řešit a proto byly udělaný následující závěry! Podle reemigrační vládní komise, která na konci roku 1947 vydala oficiální prohlášení o ukončení reemigračního procesu pro Volyňskou oblast, se pracovalo s těmito počty repatriantů:

Oficiálně bylo přesídleno 9.706 rodin, čítajících celkem 38.824 osob. Z toho bylo 33.050 optantů z Volyně v témže roce převezeno v 90 vlakových transportech. Z toho je vidět, že počet transportů 107, někde uváděný, je buďto nepřesný, anebo naopak je nepřesné číslo 90!!! Všeobecně se všemi numery souvisejícími s reemigrací musí pracovat velice opatrně. Totéž platí i o datech k usídlování reemigrantů i jejich volyňském původu. Mnoho místních názvů je silně zkreslených a to pouze výslovností anebo neznalostí zapisovatelů. Taktéž transkripce jmen nebo příjmení, ale také dat narození, byla dosti často nepřesná! V případech smíšených manželství bylo přesídlení povoleno jen tehdy, když hlavou rodiny byl Čech. Reemigrace tehdy nebyla umožněna ani těm, kteří třeba zastávali významná místa, nebo byli místními orgány považováni za nepostradatelné.

„Seznam emigrantů z Volyně vznikl na Ministerstvu práce a sociální péče na základě hlášení z jednotlivých reemigračních středisek. Jedním z hlavních úkolů reemigrace totiž bylo přispět k překonání nedostatku pracovních sil a dokončení osídlování pohraničí. K tomu bylo nutné zjistit osídlovací možnosti (to spadalo do kompetence Ministerstva zemědělství a Osídlovacího úřadu) na základě šetření pak byl sestaven reemigrační plán, který vycházel jednak z československých potřeb, jednak ze situace zahraničních krajanů.

V praxi to vypadalo tak, že byly výše uvedenými orgány vyčleněny jednotlivé oblasti po odsunutých Němcích, které nebyly zcela osídleny. Reemigranti se pak sami rozhodovali, na které z dosud neobsazených usedlostí se usadí. Výkonnými orgány provádějícími péči o reemigranty, které vznikly v roce 1947, se staly reemigrační referáty

Okresních národních výborů a reemigrační oddělení Zemských národních výborů.“ (*dle Romana Štéra, pracovníka Národního Archivu*) Jak bylo již řečeno, cesta ze Zdobunova na naše hranice trvala dlouho, často to bylo i tři až čtyři týdny. Mirotínští a českohájecí byli převezeni v několika transportech, vždy to bylo několik vagonů, které od Košic pokračovaly až do cílového okresu určeného pro přesídlení dotyčných rodin. Přestěhovat najednou celou vesnici bylo nad lidské síly ukrajinských úřadů!

Část z nich byla vysazena ve Shromažďovacím středisku Šumperk. Zde docházelo k prvnímu rozdělení obyvatel Mirotína, ačkoli by si zřejmě všichni přáli být umístěni do jedné obce. Vedení státu však mělo údajně ze soustředění větších skupin volynáků obavy a tak byla dána kvóta, maximálně 30% volynáků v jedné obci!!! Umístěny potom tyto rodiny byly ve Lhotě u Šternberka, v Lučici, Rapotíně, Rejhoticích, Rusíně, Růždole a Vikýřovicích.

Ono by beztoho zřejmě došlo k přirozenému oddělování některých rodin, ale toto bylo nařízení, ke kterému asi došli vládní úředníci po předchozích zkušenostech s bývalými vojáky z východu. A to se nedá vždy hovořit o špatných zkušenostech.

Největší část z obyvatel Mirotína a Českého Háje doputovala až do severních Čech. A v nich se soustředili hlavně na Litoměřicko a Žatecko. Vypočítávat všechna místa osídlení je tu vlastně zbytečné, je to nakonec uvedeno ve jmenných seznamech. Malá část reemigrantů z našich vesnic byla usídlena také v západních Čechách na Sokolovsku a Domažlicku.

Což o to, s hledáním potomků v archivech a literatuře to nebylo příliš těžké. Díky reemigrantským seznamům a i zmíněným mirotínským matrikám bylo docela jasné, koho hledat a většinou dokonce i kde se má hledat. Nejvíce samozřejmě pomohla ta kompletní reemigrace, protože se tam udává i místo, kde byli, respektive měli být, reemigranti po svém návratu usídlení. Protože se však jedná o značně vzdálená místa, kromě jiných i Tachovsko nebo Šumpersko, všude se k nim pochopitelně dostat nedalo! A korespondovat se mnohým, bohužel pro nás, které by to zajímalo, nechce.

Pokusů zkontaktovat tu nejmladší generaci mirotínských, to znamená těch, kteří se tam také ještě narodili a stále ještě žijí, bylo několik. Nebyla to vůbec lehká práce. Mnozí z nich bydlí již jinde, než původně jejich rodiče a prarodiče bydleli. Mnozí z nich také ani nebyli ochotni se o volyňské minulosti bavit. Bylo to z těch nejrozumnějších důvodů. Ať už to bylo tím, že asi o tom nic dle nich už nevěděli, nebo i tím, že vědět prostě nechtěli. Seznam vyslechnutých potomků je uveden na konci v kapitole zdrojů. Několik výzev bylo uveřejněno ve Zpravodaji volyňských Čechů, několik na webu ve skupině volyňáků Facebooku. Ve všech případech výsledek téměř nula!

Podle toho, co se mezi nimi podařilo vyslechnout, většina z nich nikdy Volyňskou oblast ani nenavštívila. Necítí prý k ní žádný zvláštní vztah. A je to docela zajímavý jev, který byl patrný již u části generace jejich rodičů. Přitom se zatím nepodařilo získat nějakou logickou odpověď na otázku, proč tomu tak je. Zase ale na druhou stranu, ani u běžné české populace se neprojevují nějaké silné vazby ke svému rodišti, nebo oblasti původu. U volyňských Čechů by se to ale, vzhledem k výjimečnosti jejich historie, částečně očekávalo! Mají totiž být na co hrdí! A to navzdory jejich krátké, pouze osmdesátileté historii existence ve Volyňské gubernii.

Podstatná část této následné generace tedy ještě žije na místech, kam byli reemigrováni jejich předci. Pravda je, že u velké části z nich to je naprosto jiné místo. Je to tak, půl napůl! Ona také naše republika

není svou plochou nějak zvlášť rozsáhlá. V podstatě je jen o málo větší, než bývalá Volyňská gubernie, která měla plochu jen něco málo přes 70.000 km².

Jsou, jak již bylo zmíněno, rozptýleni do celého území České republiky a víceméně, s výjimkou baptistických spolků nebo přímých rodinných vazeb, se ani nijak zvlášť mezi sebou nestýkají. Pouze minimum z nich je zapojeno do činnosti Sdružení Čechů z Volyně a přátel. Za celou dobu bylo zapojeno do činnosti Sdružení pouhých 25 osob původem z Mirotína a nebo z Českého Hájce. Ovšem i toto Sdružení už skomírá nedostatkem svých členů. Z původních více než 5.000 členů jich je v dnešní době jen něco okolo 1.400. Je to tedy jev všeobecný a nedá se vztahovat na jednotlivá místa z Volyně.

Volyňáci, respektive jejich potomci zde samozřejmě žijí standardním životem dnešních Čechů. Jakoby nikdy nežili nikde jinde, než zde ve střední Evropě. I ty již zmíněné baptistické Sbory přijaly klasické chování Středoevropanů! Existuje díky tomu mezi nimi také jistá řevnivost a došlo také na několikrát dělení a ta původní mirotínská komunita na Lovosicku, nebýt snad doplněna starousedlíky a některými Čechy navracenými z rumunského Banátu, by snad už dávno beze stopy zanikla.

Jedinou věc, která by se zde měla velmi silně zdůraznit, je veřejně známý postoj Bratrské jednoty baptistů, k takzvaným církevním restitucím. Ze zákona prosazeného pravicovou vládou tehdejšího premiéra Nečase, za silné podpory ministra financí Kalouska, byl v roce 2012 schválen a následně realizován tzv. „zákon o církevních restitucích“. Církvím se ze státních peněz na základě tohoto zákona rozdělí, kromě nesmírných nemovitých majetků, ještě dalších, celkem asi 265 miliard korun ve splátkách, které jim bude náš stát vyplácet.

Pouze Bratrská jednota baptistů, se v tomto případě zachovala dost velkoryse a jako jediná ze všech dotčených církví, si ten svůj, asi 225 milionový, podíl z restitucí odmítla přijmout. Bylo to od ní velmi příkladné jednání, které u nás v podstatě nemá obdoby!!! Tolik tedy k tomu pozitivnímu chování. Snad ještě to, že v poslední době, jsme

se setkali s velkorysou nabídkou baptistů z Teplicka, určenou pro poslední vlnu českých reemigrantů z Ukrajiny, kdy dvěma baptistickým rodinám nabídli pořídit bytové prostory ze svých prostředků! Opět jeden běžně neviděný příklad pomoci! Tento případ bohužel nedopadl dobře. Dozorující pražská charita nechtěla plnit podmínku!

Ale pojďme nazpět k potomkům našich reemigrantů. Rovněž způsob obživy reemigrovaných mirotíňáků se časem v Čechách podstatně změnil. Přestože, tak jako dříve už na Volyni, tak i zde v Čechách se ze začátku většina z nich věnovala klasickým zemědělským činnostem. Ti, kteří se už tam živili různými řemesly, se jimi pochopitelně živili i zde.

Do života všeho obyvatelstva Československa, nejen volyňáků, však v počátku 50. let významnou měrou a také hodně negativně zasáhla kolektivizace zemědělství, zavlečená sem ze Sovětského Svazu. Nešlo pouze o zemědělství, potlačeny byly všechny soukromé aktivity. To bylo něco, co samozřejmě způsobilo mnohým volyňákům velké osobní potíže. Někteří z nich se svých těžce nabytých majetků nechtěli jen tak lehce vzdát! Nechtěli se totiž smířit s řešením, které znali již ze svého života na Ukrajině. V několika vyhrocených případech došlo i k incidentům a konfliktům s úřady a následně i na odsouzení k nepodmíněným trestům.

Je proto plně pochopitelné, že mnozí z nich potom raději zemědělství opouštěli a nechávali se zaměstnávat v továrnách nebo i jiných výrobních podnicích. Obdobně dopadli většinou i řemeslníci nebo drobní obchodníci. Prostě soukromá činnost byla ve státě tehdy naprosto potlačena.

Pro některé, ale asi pro celou společnost, se to opět změnilo velmi výraznou změnou společenského systému po roce 1989. Někteří si po navrácení majetků prostřednictvím restitucí ztracených majetků obnovili původní činnost. Byl to ovšem jen pouhý zlomek z těch, co před lety v zemědělství původně pracovali. Ke dřině na polích se už vrátit nikomu nechtělo a nová generace k těm pracím už ani neměla vybudovaný pozitivní vztah.

Díky přijatému odlišnému způsobu života a také přijatému způsobu myšlení, nebylo nijak jednoduché navázat na minulost, byť jen tím, že by se vytáhly staré dokumenty, fotografie a myšlenky vázající se k Volyni.

Přesto se našlo dost jednotlivců, kteří byli ochotni se o Volyni a našich předcích bavit, dohledat zastrčené doklady a fotografie z té zapomenuté doby. Některé jsou zařazeni do textu této kroniky, abychom měli nějaké konkrétní příklady z té doby, o které se zde píše.

Všeobecně ovšem platí, že nebylo vůbec lehké informace o mirotínských rodinách získat. Primární nedůvěra, obava z předávání osobních informací, dat a třeba i fotografií mezi oslovenými převládala. Na to, aby se navázal nějaký hlubší vztah s případným spolupracujícím potomkem, nebyl zase dostatek času.

V některých případech vznikl dokonce pocit, že se jedná o sabotování realizace podobného dokumentu o těch dvou vesnicích. Nebyly to sice časté případy, ale byly tady silné náznaky.

Musí se zde opakovat již mnohokrát řečené, že žádná data, jména a místa zde uvedená nemusí odpovídat úplně přesně skutečnosti. Byla čerpána ze seznamů uložených v Národním Archivu na Chodovci v Praze a také z ústních podání některých potomků. A repatriovaní se přitom také mohli usídlit někde úplně jinde, často to bylo z počátku u svých příbuzných a na určená místa nikdy nedošli. Ročníky uváděné u jednotlivých osob jsou čerpány jak takzvaných matrik z Mirotína, tak z reemigrantských seznamů, některé i z databáze MyHeritage. Takže ani jedny nemusí být zcela přesné.

Jak se můžeme dočíst, hlavně ve „Věrných strážích“, často se také naráželo na problém při získání přiděleného obydlí. Dva roky po konci války se některým z národních správců nechtělo opustit často zadarmo a živelně zabrané majetky. Bylo to také často na úkor rodin českých vojáků z Volyně. Výjimečné totiž nebyly několikaměsíční nechutné tahanice, které někdy musely rozhodovat až úřady. A když došlo k předání, nacházeli volyňští Češi stavení vykradená, mnohdy i úmyslně značně poškozená! Samozřejmě, že v některých případech přišli volyňáci zkrátka!

To byl také ten důvod, proč se na původních místech někteří mirotínští (*a nejen oni*) vůbec neobjevili. Také se v těch původních seznamech z Národního Archivu upozorňuje hned na začátku na to, že někteří repatrianti přijeli do republiky mimo oficiální transporty. V některých případech také ani nemusela být správně uvedena obec původu na Volyni. Příbuzní se tam sjížděli k sobě a na cestu se vydávali pohromadě. To by ovšem znamenalo nepřesnosti daleko větší, než se původně předpokládalo. Změny ve všech informacích totiž mohly být jak pozitivní, tak i negativní!!!

Uspořádání osob ve všech seznamech je primárně řazeno abecedně, sekundárně po rodinách, respektive i s rodiči, tak jak jsou zapsány ve zmíněných seznamech Národního Archivu, M pochopitelně znamená Mirotín a pokud následuje za ním číslo, jedná se vždy o číslo popisné uvedené ve jmenovaném archivu. Totéž platí o Českém Hájí.

Následuje v archivech původně uváděné místo určené osobě pro reemigraci. U všech jmen a příjmení je pro lepší rozlišení uváděn i jejich ročník narození. Jejich původ, jak je již zmíněno nahoře, je různý. Spolu s „pravými“ mirotínskými bylo do seznamu z Mirotína a Českého Hájce zahrnuto několik příbuzných, kteří se společně s Mirotínskými přestěhovali do Československa.

Tím se počet reemigrantů upravuje do tří položek, z Mirotína, z Českého Hájce a příbuzní z obou vesnic. Počty přestěhovaných se nám potom jeví takto M - 380/ČH - 54/P - 8!

Aza Roman 1912	M 57	Radvanov 55
Bečvář Josef 1907	M	Žatec, Leninova 1134
Bureš Josef 1905	Zd	Litoměřice, Rašínova
Burešová Olga 1904	Zd	Litoměřice, Rašínova
Bureš Zdeněk 1945	Zd	Litoměřice, Rašínova
Bureš Karel 1900	M 79	Žim 4
Burešová Věra 1908	M 2	Lovosice, Lovošská 8
Burešová Emilie 1928	M 2	Lovosice, Lovošská 8
Jeníkovský Josef 1871	M 12	Lovosice, Lovošská 8
Vacek Vladimír 1942	M 2	Lovosice, Lovošská 8
Čechák Josef 1877	M	Prosmyky 16
Čecháková Marie 1878	M	Prosmyky 16
Sazeček Alois 1911	M	Prosmyky 16
Sazečková Antonína 1916	M	Prosmyky 16
Sazečková Marie 1941	M	Prosmyky 16
Sazečková Jiřina 1943	M	Prosmyky 16
Červinský Jaroslav 1904	M	Velemín 36
Červinská Marie 1918	M 64	Velemín 36
Červinský Josef 1908	M	Lovosice, Marš. Koněva 20
Červinská Alžběta 1879	M	Němeček
Červinský Karel 1899	M	Oparno 8
Červinská Věra 1902	M	Oparno 8
Červinská Anna 1928	M	Oparno 8
Červinská Marie 1931	M	Oparno 8

Dědek Josef 1902	M	Lukavec
Dědková Marie 1903	M	Lukavec
Dědková Anna 1925	M	Lukavec
Dědek Josef 1928	M	Lukavec
Dědková Olga 1931	M	Lukavec
Dědek Antonín 1932	M	Lukavec
Dědek Alexandr 1939	M	Lukavec - Zábranský
Dědková Irena 1942	M	Lukavec
Dědek Vladimír 1923	M	Lukavec, kolářství
Dušek Josef 1899	M	Litoměřice, Lišková 4
Dušková Emilie 1902	M	Litoměřice, Lišková 4
Dušková Slavěna 1925	M	Litoměřice, Lišková 4
Dušek Antonín 1921	M	Litoměřice, Domková 77
Fibigr Josef 1908	ČH	Sulejovice 12
Fibigrová Růžena 1910	ČH	Sulejovice 12
Fibigr Vlastislav 1932	ČH	Sulejovice 12
Fibigrová Milada 1937	ČH	Sulejovice 12
Hartová Marie 1892	M	Litoměřice, Leninova 36
Hartová Slavěna 1923	M	Litoměřice, Leninova 36
Hladíková Libuše 1913	M	Sulejovice 141
Hnídek Václav 1880	M	Rapotín 438
Hnídková Barbora 1878	M	Rapotín 438
Hořenín Jaroslav 1889	M 18	Velemín 10
Hořenínová Marie 1893	M 18	Velemín 10
Hořenín Jaroslav 1918	M 82	Velemín 10
Hořenín Miroslav 1921	M	Velemín 10
Jelínek Jan 1922	M 52	Velemín 10
Jelínková Marie 1923	M 51	Velemín 10
Jelínek Fridrich 1891	M 15	Sulejovice
Jelínková Alžběta 1895	M 15	Sulejovice
Jelínek Josef 1916	M 51	Velemín 3
Jelínková Anna 1922	M 51	Velemín 3
Jelínek Renislav 1944	M 51	Velemín 3

Reemigranti

Jelínek Vilhem 1887	M	Velemín 3
Jelínková Božena 1897	M	Velemín 3
Jelínková Marie 1922	M	Velemín 3
Jelínková Slavěna 1917	M	Velemín 3
Jelínek Jindra 1943	M	Velemín 3
Jelínková Amálie 1912	M 58	Okořín 17
Jelínek Jiří 1931	M 58	Okořín 17
Jelínek Josef 1914	M	Velemín 13
Jelínková Emilie 1920	M	Velemín 13
Jelínková Daria 1939	M	Velemín 13
Jelínek Josef 1940	M	Velemín 13
Jelínková Růžena 1941	M	Velemín 13
Jelínek Karel 1901	ČH	Sulejovice 7
Jelínková Anna 1908	ČH	Sulejovice 7
Jelínková Slavěna 1927	ČH	Sulejovice 7
Jelínek Anton 1931	ČH	Sulejovice 7
Jelínek Miroslav 1943	ČH	Sulejovice 7
Jelínková Anna 1945	ČH	Sulejovice 7
Jelínek Miroslav 1919	M 69	Velemín
Jelínková Věra 1918	M 69	Velemín
Jelínková Zdeňka 1941	M 69	Velemín
Jelínek Miroslav 1945	M 69	Velemín
Hnídková Libuše 1923	M 69	Velemín
Jeníkovský Bohumil 1918	M	Lovosice, Ústecká 103
Jeníkovský Vladimír 1904	M	Velemín 87
Jeníkovská Alžběta 1908	M	Velemín 87
Jeníkovská Libuše 1932	M	Velemín 87
Jeníkovská Miranie 1942	M	Velemín 87
Jeníkovský Antonín 1907	M 12	Lovosice
Jeníkovská Marie 1914	M 12	Lovosice
Jeníkovská Jiřina 1935	M 12	Lovosice
Jeníkovský Antonín 1936	M 12	Lovosice
Jeníkovský Emilian 1916	M	Sulejovice 13

Jeníkovská Emilie 1922	M	Sulejovice 13
Jeníkovský Miroslav 1946	M	Sulejovice 13
Klapková Marie 1895	M 88	Višňová
Klapková Anastázie 1910	M 88	Višňová
Klapka Řehoř 1941	M 88	Višňová
Klapka Eduard 1946	M 88	Višňová
Kligl Václav 1927	M 92	Běsno 32
Kliglová Anna 1927	M 92	Běsno 32
Kolovrátník Antonín 1902	M 6	Litoměřice, Vácha o. záv.
Kolovrátníková Jiřina 1931	M 6	Litoměřice, Vácha o. záv.
Kolovrátníková Libuše 1913	M 6	Litoměřice, Vácha o. záv.
Kolovrátníková Zdena 1945	M 6	Litoměřice, Vácha o. záv.
Kolovrátník Josef 1906	M	Milešov 37
Konončuková Marie 1872	M 72	Mladějovice
Kratochvíl Josef 1884	ČH 7	Most, Městské jatky
Kratochvílová Teofilia 1889	ČH 7	Most, Městské jatky
Kratochvílová Alžběta 1918	ČH10	Sulejovice
Kratochvíl Oldřich 1936	ČH10	Sulejovice
Kratochvíl Ladislav 1940	ČH10	Sulejovice
Kratochvíl Miroslav 1917	M 62	Vikýřovice
Kratochvílová Emilie 1920	M 62	Vikýřovice
Kratochvílová Lina 1945	M 62	Vikýřovice
Kratochvíl Antonín 1943	M 62	Vikýřovice
Krušinová Helena 1892	ČH	Podbořany 29
Melníková Emilie 1920	ČH	Podbořany 29
Melníková Lydie 1941	ČH	Podbořany 29
Melníková Olga 1940	ČH	Podbořany 29
Křížek Alois 1887	M 21	Vratislavice 151
Křížková Anna 1894	M 21	Vratislavice 151
David Antonín 1928	M	Vratislavice 151
Křížková Marie 1894	M	Rejholtice 16
Kubelková Karolina 1901	M 87	Litoměřice, Rašínova
Špringlová Karolina 1861	M 87	Litoměřice, Rašínova

Reemigranti

Kulchov Karel 1891	M	Eisendorf (Železná) 50
Kulchovová Marie 1903	M	Eisendorf (Železná) 50
Kulchovová Eugenie 1922	M	Eisendorf (Železná) 50
Kulchovová Olga 1928	M	Eisendorf (Železná) 50
Kulchovová Táňa 1930	M	Eisendorf (Železná) 50
Kulchov Vladimír 1937	M	Eisendorf (Železná) 50
Liščuk Mikuláš 1892	ČH	Velemín 26
Liščuková Alžběta 1891	ČH	Velemín 26
Liščuková Anna 1920	ČH	Velemín 26
Liščuk Josef 1927	ČH	Velemín 26
Liščuková Alžběta 1932	ČH	Velemín 26
Lupínek Alexej 1916	M 41	Dlouhý Grün 141
Lupínková Emilie 1925	M 41	Dlouhý Grün 141
Mareš Vladislav 1908	ČH 12	Trnovany, Stalinova
Marešová Marie 1873	ČH 12	Trnovany, Stalinova
Marešová Anna 1912	ČH 12	Trnovany, Stalinova
Marešová Irena 1934	ČH 12	Trnovany, Stalinova
Mareš Drahomír 1935	ČH 12	Trnovany, Stalinova
Marešová Drahoslava 1946	ČH 12	Trnovany, Stalinova
Martínek Konstantin 1905	M	Velemyšleves 46
Martínková Cecílie 1915	M	Velemyšleves 46
Martínková Jiřina 1938	M	Velemyšleves 46
Matějka Antonín 1923	ČH	Velemín 72
Matějka Josef 1903	M	Bilinka
Matějková Naďa 1915	M	Bilinka
Matějková Marie 1933	M	Bilinka
Matějka Dobroslav 1935	M	Bilinka
Matějka Teofil 1901	ČH	Režný Újezd
Matějková Helena 1910	ČH	Režný Újezd
Matějka Miroslav 1928	ČH	Režný Újezd
Matějka Vilém 1896	ČH	Velemín 82
Matějková Karolína 1901	ČH	Velemín 82
Matějka Josef 1909	M	Vokov 1

Matějková Aurelie 1912	M	Vokov 1
Matějková Růžena 1941	M	Vokov 1
Matějková Marie 1926	M	Šeleč 30
Matějka Karel 1907	M	Rapotín 438
Matějková Marie 1914	M	Rapotín 438
Matějková Vlasta 1932	M	Rapotín 438
Matějka Jaroslav 1935	M	Rapotín 438
Matějka Ondřej 1938	M	Rapotín 438
Matějková Amálie 1905	M 89	Rapotín 11
Rapčuková Marie 1932	M 89	Rapotín 11
Matuševská Karolina 1924	ČH	Velemín 26
Matuševská Olga 1942	ČH	Velemín 26
Matuševská Marie 1944	ČH	Velemín 26
Matuševský Mikuláš 1919	M	Sulejovice 11
Matuševská Alžběta 1922	M	Sulejovice 11
Matuševský Vladimír 1921	ČH	Oparno 6
Mazánek Josef 1887	M 55	Sulejovice
Mazánková Žofie 1891	M 55	Sulejovice
Mazánek Karel 1886	M 26	Lovosice
Mazánková Marie 1890	M 26	Lovosice
Mazánková Anna 1920	M 49	Sulejovice
Mišurová Emilie 1897	M	Velemín 21
Mišura Eduard 1926	M	Velemín 21
Mišura Jiří 1927	M	Velemín 21
Němeček Jan 1904	M	Žim 4
Němečková Emilie 1905	M	Žim 4
Němeček Josef 1928	M	Žim 4
Němečková Anna 1930	M	Žim 4
Němeček Josef 1894	M	Milešov 30
Němečková Amálie 1898	M	Milešov 30
Němeček Jiří 1933	M	Milešov 30
Němečková Emilie 1935	M	Milešov 30
Němeček Pavel 1893	M	Mníšek 101

Reemigranti

Němečková Natalie 1897	M	Mníšek 101
Němeček Josef 1930	M	Mníšek 101
Němečková Marie 1931	M	Mníšek 101
Němeček Miroslav 1935	M	Mníšek 101
Nesvarba Antonín 1919	M	Chotiměř 3
Nesvarba Jaroslav 1926	M	Lovosice, Koněvova 18
Nesvarba Karel 1889	M 28	18 okr. Litoměřice
Nesvarbová Amalie 1903	M 28	18 okr. Litoměřice
Nesvarba Jiří 1929	M 28	18 okr. Litoměřice
Nesvarba Miroslav 1934	M 28	18 okr. Litoměřice
Nesvarbová Anna 1916	M 17	Lovosice
Nesvorka Miroslav 1908	M	Žalany 88
Novotná Antonína 1901	M 70	Křešice 28
Novotná Vlasta 1935	M 70	Křešice 28
Novotný Jaroslav 1936	M 70	Křešice 28
Pechoušek Jaroslav 1910	M 76	Bohosudov 93
Pechoušková Marie 1910	M 76	Bohosudov 93
Pechoušek Miroslav 1931	M 76	Bohosudov 93
Pechoušek Václav 1933	M 76	Bohosudov 93
Pechoušek Antonín 1935	M 76	Bohosudov 93
Pechoušková Rozálie 1937	M 76	Bohosudov 93
Pechoušek Josef 1939	M 76	Bohosudov 93
Pechoušek Vladimír 1919	M 95	Horní Litvínov 27
Pechoušková Tamara 1926	M 95	Horní Litvínov 27
Pechoušková Marie 1888	M 91	Loket
Osipčuková Libuše 1913	M 91	Loket
Osipčuková Lidie 1931	M 91	Loket
Hryščin Jiří 1944	M 91	Loket
Pojman Josef 1893	M	Oparno
Pojman Ludmila 1893	M	Oparno
Pojman Josef 1922	M	Oparno 19
Poláček Josef 1888	M 73	Chotiměř 19
Poláčková Alžběta 1903	M 73	Chotiměř 19

Poláček Anna 1929	M 73	Chotiměř 19
Poláček Karel 1876	M 66	Lovosice, Koněvova 20
Poláček Marie 1896	M 66	Lovosice, Koněvova 20
Poláček Alžběta 1923	M 66	Lovosice, Koněvova 20
Poláček Karel 1929	M 66	Lovosice, Koněvova 20
Poláček Marie 1931	M 66	Lovosice, Koněvova 20
Poláček Václav 1876	M	Libedice 24
Poláček Libuše 1905	M	Libedice 24
Pospíšil Jaroslav 1914	M 35	Lučice 6
Pospíšilová Anna 1917	M 35	Lučice 6
Pospíšil Vilém 1887	M 37	Sulejovice 8
Pospíšilová Marie 1889	M 37	Sulejovice 8
Pospíšil Karel 1929	M 37	Sulejovice 8
Pospíšil Josef 1910	M 67	Vikýřovice
Pospíšil Karel 1887	M 86	Vikýřovice
Pospíšilová Charlota 1888	M 86	Vikýřovice
Pospíšilová Emilie 1913	M 86	Vikýřovice
Pospíšilová Anna 1923	M 86	Vikýřovice
Pražáková Amalie 1884	ČH 16	Žim 4
Romaňuková Anna 1913	M 65	Vikýřovice
Romaňuk Vladimír 1941	M 65	Vikýřovice
Romaňuková Alla 1946	M 65	Vikýřovice
Sazeček Alexandr 1907	M	Prosmyky
Sazečková Lydie 1912	M	Prosmyky
Sazečková Milada 1942	M	Prosmyky
Sazečková Anna 1944	M	Prosmyky
Sazeček Josef 1904	M	Bilinka 15
Sazečková Emilie 1917	M	Bilinka 15
Sazeček Vlastislav 1936	M	Bilinka 15
Sazečková Helena 1938	M	Bilinka 15
Sazeček Miroslav 1914	M 63	Bilinka 19
Rajkovská Žofie 1927	M 12	Bilinka 19
Sazeček Václav 1898	ČH	Lukavec 40

Reemigranti

Sazečková Anna 1899	ČH	Lukavec 40
Sazečková Anna 1926	ČH	Lukavec 40
Sazečková Marie 1926	ČH	Lukavec 40
Sazeček Josef 1929	ČH	Lukavec 40
Sazeček Václav 1924	ČH	Lukavec 40
Sazečková Josefa 1885	ČH	Lukavec 39
Sazečková Emilie 1922	ČH	Lukavec 39
Gavriluk Mečislav 1936	M	Lukavec 39
Sazeček Vladimír 1909	M	Lukavec 39
Sazečková Marie 1910	M	Lukavec 39
Sazečková Lidie 1934	M	Lukavec 39
Sláma Josef 1910	ČH	Litoměřice, Neumanova 11
Sláma Karel 1880	ČH	Litoměřice, Neumanova 11
Slámová Amálie 1886	ČH	Litoměřice, Neumanova 11
Sláma Miroslav 1911	M	Sulejovice 8
Slámová Olga 1913	M	Sulejovice 8
Slámová Slavěna 1930	M	Sulejovice 8
Slámová Vlasta 1934	M	Sulejovice 8
Sláma Pavel 1865	M	Sulejovice 8
Sláma Josef 1916	M 44	Sulejovice 8
Slámová Anna 1927	M 44	Sulejovice 8
Slámová Anna 1920	M 71	Sulejovice
Slámová Anna 1888	M 71	Sulejovice
Slepička Adolf 1902	ČH	Růžodol 1
Slepičková Emilie 1901	ČH	Růžodol 1
Slepičková Olga 1930	ČH	Růžodol 1
Slepička Rostislav 1931	ČH	Růžodol 1
Stehlík Karel 1882	M 53	Lukavec 7
Stehlíková Marie 1883	M 53	Lukavec 7
Stehlík Václav 1914	M 53	Lukavec 7
Stehlíková Anna 1928	M 53	Lukavec 7
Stehlík Josef 1911	M	Lukavec
Stehlíková Anna 1912	M	Lukavec

Stehlíková Lidie 1942	M	Lukavec
Strolená Marie 1908	M 40	Chotiměř 12
Strolená Emilie 1931	M 40	Chotiměř 12
Strolený Miroslav 1937	M 40	Chotiměř 12
Šedivec Vladimír 1913	M 24	Sokolov
Šedivcová Hedvika 1916	M 24	Sokolov
Šedivec Viktor 1937	M 24	Sokolov
Šedivcová Emilie 1945	M 24	Sokolov
Trosman Leonil 1931	M 24	Sokolov
Šedivec František 1914	M 27	Sokolov
Šedivcová Libuše 1920	M 27	Sokolov
Šedivcová Františka 1940	M 27	Sokolov
Šedivcová Olga 1941	M 27	Sokolov
Šedivcová Slavěna 1945	M 27	Sokolov
Šedivec Václav 1911	M 45	Sokolov
Šedivcová Marie 1920	M 45	Sokolov
Šedivec Boleslav 1938	M 45	Sokolov
Šedivcová Marie 1941	M 45	Sokolov
Kulhavá Žofie 1898	M 45	Sokolov - matka
Šedivcová Anna 1908	M 84	Radvanov 34 - dcera
Tursevičová Helena 1937	M 84	Radvanov 34 - vnučka
Šedivcová Žofie 1911	M 84	Radvanov 34 - dcera
Šedivcová Marie 1904	M 84	Radvanov 34 - dcera
Šedivcová Karolina 1872	M 84	Radvanov 34 - matka
Trosman Vladimír 1894	M 84	Radvanov 34 - syn
Šprinhel Vilém 1893	M 10	Litoměřice
Šprinhelová Anna 1901	M 10	Litoměřice
Šprinhel Anton 1928	M 10	Litoměřice
Šprinhel Josef 1931	M 10	Litoměřice
Šprinhelová Slavěna 1940	M 10	Litoměřice
Švejdar Josef 1886	M	Lhota u Šernberka 6
Švejdarová Amalie 1887	M	Lhota u Šernberka 6
Švejdar Jaroslav 1914	M	Lhota u Šernberka 6

Reemigranti

Švejdarová Emilie 1923	M	Lhota u Šernberka 6
Vantochová Marie 1898	M 80	Žim 10
Vantoch Alexandr 1894	M 80	Žim 10
Trosmanová Marie 1926	M 80	Žim 10
Jančík Ludvík 1929	M 80	Žim 10
Valášek Vilhelm 1907	M	Rejhotice 16
Valášková Emilie 1913	M	Rejhotice 16
Valášková Jiřina 1933	M	Rejhotice 16
Valášek Vlastislav 1943	M	Rejhotice 16
Vaňous Josef 1885	M 42	Souvraty 4
Vaňousová Anna 1903	M 42	Souvraty 4
Varhaník Václav 1875	M 8	Chotiměř 70
Varhaníková Marie 1882	M 8	Chotiměř 70
Kovaříková Marie 1924	M 8	Chotiměř 70
Regentík Miroslav 1940	M 8	Chotiměř 70
Regentíková Anna 1942	M 8	Chotiměř 70
Vlach Konstantin 1898	M 59	Okořín
Zach Vladimír 1893	M 85	Kluček
Zachová Marie 1913	M 85	Kluček
Zachová Marie 1938	M 85	Kluček
Zachová Jiřina 1941	M 85	Kluček
Zajíčková Slavěna 1918	M 16	Sulejovice
Zajíček Antonín 1940	M 16	Sulejovice
Zajíčková Alžběta 1893	M 16	Sulejovice
Zajíček Miroslav 1906	M 60	Běsno 32
Zajíčková Amalie 1907	M 60	Běsno 32
Zajíček Miroslav 1930	M 60	Běsno 32
Zajíčková Anna 1884	M 47	Běsno 32
Nechníčková Ludmila 1893	M 47	Běsno 32
Zubzanda Josef 1899	M 74	Smidary 302
Zubzandová Pelagie 1904	M 74	Smidary 302
Zubzandová Halina 1932	M 74	Smidary 302
Zubzanda Vladimír 1934	M 74	Smidary 302

Tato část sběru informací dala snad největší práci ze všeho hledání a sbírání dat. Způsobeno to bylo především tím, že každý prozatím dostupných pramenů uvádí naprosto jiné počty, jiná data a dokonce i jiná jména či původ hledaných aktérů! To jsou potom nějaké odchylky v datech u uvedených osob z Mirotína a Českého Hájce proti tomu úplná brnkačka.

Snahou bylo tedy stanovit si jakýsi žebříček „serióznosti“ a postupně se jím řídit při vyhodnocování a porovnávání získaných informací jako takových. Je ovšem také fakt, že nám to naši předci vůbec ničím neulehčili, spíše naopak.

V případě, že se někdo někdy potkáte s informací, která bude podle vašich znalostí prokazatelně mylná anebo nepřesná, prosím o shovívavost k autorovi. Doporučujeme udělat si prostou opravu tužkou přímo v textu! Pokud byste ji poslali autorovi, dala by se opravit a v následném elektronickém vydání těchto textů uvést na správnou míru! Uvažuje se totiž s tím, že tento text bude také umístěn na webu Sdružení Čechů z Volyně a přátel.

Pražský Vojenský historický ústav, respektive jeho archiv, nám tedy zatím eviduje pouze tyto mirotínské legionáře, dole uvedené. Padlé tam ještě mezi nimi buď nalézt nelze, nebo se to žádnému mirotínskému občanu naštěstí nepříhodilo. Vzhledem k tomu, že se ale tyto databáze průběžně doplňují, nebo opravují a je tedy docela možné, že někdy časem v budoucnu dojde i k zařazení některých osob z Mirotína a Českého Hájce! Ovšem, vzhledem k historicky značně vzdálenému problému, je nějaký vyloženě převratný objev, už málo pravděpodobný!

Legionáři z Mirotína a Českého Hájce:

Bureš Ludvík	18. 10. 1896	Legie Rusko
Bureš Pavel	neznámo	Legie Rusko
Čechák Josef (<i>Ostrog</i>)	23. 12. 1877	Legie Rusko
Fibigr Josef	1. 6. 1881	Legie Rusko
Jelínek Bedřich	29. 9. 1891	Č. Družina, Legie Rusko

Bojovali v 1. a 2. sv. válce

Křížek Josef 18. 9. 1884 Legie Rusko

Matějka Vilém 27. 12. 1896 Legie Rusko

Takže potom můžeme podle této evidence soudit, že účast mirotínských mužů v čs. legiích byla spíše více než symbolická. V případě aktivní účasti v 1. světové válce a padlých v ní, náš Vojenský historický archiv eviduje pouze občany narozené na území bývalého Československa a je tedy těžké, pokud to nevědí samotní potomci, někoho takového ještě vůbec dohledat.

Nejlepší armádní evidence je zřejmě vedena u aktivních účastníků ve 2. světové válce, ale i když se i zde můžeme s jistými nepřesnostmi v datech několikrát setkat. I zde se však po doplňování ještě v budoucnosti můžeme setkat s pozitivními nálezy! To platí zejména u Čechů, zahynulých po útocích banderovských band. Tam se totiž ve většině případů jedná pouze o tradiční, ústně předávaná svědectví, nejen mezi rodinnými příslušníky a mirotínskými, nebo českohájeckými občany, většinou to bylo až po příjezdu sem, do Československé Republiky.

Místní úřady na Volyni totiž nebyly nijak nakloněny, zejména v již ranné poválečné době, k zápisům typu „zabit bandity“! Vojáci z fronty se většinou o zabitých příbuzných dozvěděli teprve až po příjezdu rodin do Československa. Stejně tak se některé rodiny se značným zpožděním dozvěděly o ztrátách a zraněních příbuzných účastníků ze vzdálené fronty.

Tentýž Vojenský historický archiv eviduje mezi známými účastníky 2. světové války tyto dole uvedené naše občany. V některých případech se jedná pouze o rodáky z Mirotína nebo Českého Háje. Dále se zde v některých případech také lišíme od informací J. Němečka, čerpáno bylo pochopitelně i z jeho díla, ovšem ještě bylo vše následně porovnáno s údaji uvedenými Vojenským historickým archivem na jeho webu, a pokud nebylo konkrétní jméno potvrzeno, osobu mezi sloužícími není uvedena, nebo s patřičnou poznámkou. Uvádíme ale i ty, kteří mají obec Mirotín jako své místo narození právě v databázích Vojenského historického archivu.

Velice užitečným zdrojem informací o účasti, nebo na odboji a ztrátách na životech, je také dostupná publikace autorů *J. Hofman, J. Vaculík, V. Širc - Volyňští Češi v 1. a 2. odboji*, kde jsou v podstatě uvedeni všichni důležité aktéři z obou válečných konfliktů, s výjimkou úplného seznamu příslušníků tzv. Svobodovy armády. To je zřejmě jen pro hodně vysoký počet osob z řad volynáků, jaký se bojů na frontě účastnil. Jsou tam proto uvedeny pouze ženy z Volyně, aktivní účastníci v Rudé Armádě, také ale ti kteří bojovali v armádách na Západě. Zvláštní kapitolou potom jsou uvedení padlí a zabití, jak německými okupačními vojáky, tak banderovci.

Bojovali v 2. světové válce:

Bečvář Josef, Hynek	17. 12. 1907	
Červinský Jaroslav, Ludvík	27. 1. 1904	
Červinský Josef, Ludvík	12. 5. 1902	
Červinský Karel, Ludvík	16. 10. 1899	
Dedecius Jaroslav, Karel	10. 9. 1909	rodák M
Dědek Josef, Jan	14. 4. 1902	
Dědek Vladimír	27. 4. 1923	
Dušek Antonín, Josef	20. 12. 1921	
Fibigr Jozef	1. 8. 1908	
Háma Josef, Ludvík	1. 6. 1916	rodák M
Hladík Vladimír	21. 1. 1925	
Hořenín Miroslav	14. 3. 1921	
Jelínek Antonín	17. 7. 1917	
Jelínek Jaroslav	6. 1. 1905	
Jelínek Josef	1. 1. 1920	RAF
Jelínek Josef, Fridrich	21. 7. 1914	
Jelínek Karel, Vilém	27. 6. 1914	
Jelínek Karel,	15. 3. 1901	
Jelínek Mir(í)oslav	27. 1. 1915	Anglie
Jeníček Emil, Antonín	10. 10. 1914	
Jeníkovský Bohumil, Josef	16. 11. 1918	
Jeníkovský Jaroslav, Josef	24. 3. 1909	

Bojovali v 1. a 2. sv. válce

Jenikovský Vladimír, Josef	24. 11. 1904	
Kligr Rostislav	uvádí	Němeček
Kolovratník Josef, Josef	26. 12. 1906	
Liščuk Josef	3. 11. 1927	
Martínek Konstantin, Konst.	12. 9. 1905	
Matějka Antonín, Vilém	1. 8. 1923	
Matějka Josef	19. 3. 1909	
Matějka Josef , Josef	14. 5. 1903	
Matějka Karel	21. 3. 1907	
Matuševský Vladimír, Josef	21. 3. 1921	
Matuševský Mikuláš	8. 5. 1919	
Mišura Jiří, Felix	11. 1. 1927	
Nesvadba Antonín, Karel	12. 5. 1919	
Nesvarba Jaroslav	27. 12. 1926	
Pojman Josef, Josef	24. 7. 1922	
Poláček Josef	23. 3. 1926	
Pospíšil Miroslav		Ruská armáda
Pospíšilová Emílie	5. 3. 1916	
Regentík Miroslav	23. 2. 1940	
Sazeček Josef, Josef	29. 12. 1904	
Sazeček Václav, Václav	24. 7. 1924	
Sazeček Vladimír, Alois	7. 5. 1909	
Sláma Josef, Karel	25. 9. 1910	
Sláma Josef, Ludvík	1. 4. 1916	
Sláma Miroslav, Pavel	18. 7. 1911	
Slepička Karel, Josef	2. 2. 1899	
Stehlík Dobroslav, Karel	19. 10. 1919	
Stehlík Jaroslav ???	6. 3. 1911	
Stehlík Josef, Karel	3. 6. 1911	
Stehlík Sláva, Karel	23. 8. 1923	
Stehlík Vladimír, Karel???	20. 9. 1915	
Strolený Václav	10. 11. 1900	
Svěcený Antonín	7. 3. 1919	RAF

Svěcený Miroslav, Josef	4. 12. 1922
Šedivec Václav, Vladimír	25. 12. 1911
Švejdnar Jaroslav	8. 1. 1914
Valášek Vilém, Josef	28. 8. 1907
Vlach Konstantin, Josef	9. 3. 1898
Zajíček Rostislav, Antonín	28. 8. 1927

Zde je uvedeno o něco více jmen než u Jiřího Němečka, protože jsou sem zahrnuti i mirotínští rodáci. Jsou uváděni s příslušnou poznámkou a u některých je původ diskutabilní!

Padli v boji na frontě:

Hladík Vladimír		Němeček
Hořenín Miroslav	14. 3. 1921	Ruská armáda
Jeníček Emil	10. 10. 1914	18. 9. 1944 Helénovka
Jelínek Antonín	1919	2. 1945 Ruská armáda
Pospíšil Miroslav	1. 9. 1919	Němeček Ruská armáda
Strolený Václav	10. 11. 1900	19. 10. 1944 Daleva
Zajíček Rostislav	28. 8. 1927	30. 9. 1944 Dukla

Ale ani tady nemusí být uvedeni všichni vypsání občané zcela přesně, a bez chyb v osobních datech. Hlavně na frontách, a v každé válce vůbec, nikdy není příliš prostoru pro nějaké dokonalé úředničení. Chyby jistě vznikaly už při odvodech, další v nutných evidencích a v neposlední řadě i při sestavování takových seznamů, z jakých se pochopitelně muselo čerpat i pro tuto publikaci.

Zabití banderovci byli tito občané Mirotína a Českého Hájce:

Jelínek Jaroslav	1905	1. 10. 1944	zastřelen
Kazilovský Vladimír	1914	1945	mučen oběšen
Klígl Vladimír	1891	10. 1. 1944	zastřelen
Mišura Jiří	1900	18. 4. 1943	utopen
Procházka Josef	1889	18. 4. 1943	utopen
Sazeček Jaroslav	1919	10. 2. 1944	mučen zabit
Sláma Ludvík	1905	v 7. 1943	zastřelen
Sláma Karel	1923	v 7. 1943	zastřelen
Zajíček Antonín	1905	1. 10. 1944	zastřelen

Autoři knihy *„Volyňští Češi v 1. a 2. odboji“* uvádí v kapitole o činech banderovců, že jejich zásluhou, tedy činností, celkem zahynulo z řad Čechů na Volyni 322 osob. Jistě to opět nebude úplné číslo, protože v některých případech prý nebylo vůbec možné pravý důvod smrti ani prokázat.

Názory na banderovské hnutí jsou ale mezi volyňáky stále konstantní. Byli to pro ně především hrdlořezi, kteří si nezaslouží ani náznak pochopení, a nějaké odpuštění, tak to už vůbec ne! To se nese ve volyňské komunitě permanentně od jejího návratu.

Mnoho ztrát na životech bylo způsobeno i německou nacistickou armádou. Když ponecháme stranou všeobecně známé případy vypálení Českého Malína s 374 oběťmi a Michnu Sergijevku s 19 oběťmi na životech, tak je na Volyni známo minimálně 75 případů ztrát na životech vinou vojenských operací Němců. Z toho bylo šest případů, kdy se to týkalo celých rodin, a tak přesná čísla českých obětí nejsou rovněž známa.

Čím více se blížím k závěru této zajímavé práce, tím víc vidím to, jak velké sousto jsem si vzal. Strávil jsem totiž opět stovky hodin hledáním, studiem, nebo dopisováním si s naprosto neznámými lidmi. A přitom to většinou bylo i příjemné, někdy ale zase už tolik ne. Záleželo hodně na tom, jak se k tomu oslovení postavili. Někdy jsem měl bohužel pocit, že si někteří z kontaktovaných vznik podobného dílka snad ani nepřejí a dokonce ho bojkotují.

Přesto jsem nakonec došel k pocitu, že se mi něco z mého původního záměru podařilo. Ale nejen k tomu. Jsem přitom také velice hrdý na všechny ty, kteří tehdy na začátku 20. století došli na Volyni k závěru, zakoupit si u Hlupanína půdu a založit úplně novou českou vesnici. A to, že pro většinu z nich tam vedla několik staletí dlouhá cesta exulantů, o to větší obdiv si za to zaslouží! Stejný obdiv si zaslouží i za to, jak kompaktní společnost ve velice krátkém čase v Mirotíně uvedli v život. Celá česká historie Mirotína se totiž musela vejít do historicky miniaturního období 45 let! To je na posuzování nějakého historického významu skutečně příliš málo!

Podobným způsobem se dnes může hovořit i o dalších, ryze českých vesnicích založených už dříve, mezi lety 1965 až 1900, v bývalé carské Volyňské gubernii. I tam čeští osadníci, a opět mnozí z řad českých exulantů, vtiskli do té doby nevábnému a zaostalému prostředí charakter moderního zemědělskopřemyslového kraje. To vše byla ryzí zásluha zlomku procenta (1,6%) místního obyvatelstva pocházejícího původně z Čech!

Proto můžeme být my všichni, potomci mirotínských a českohájeckých, opravdu nesmírně hrdí na všechna ta jména, která zde v souvislosti s Mirotínem a Českým Hájem na těchto stránkách můžeme přečíst. Jak jména několika zakladatelů Mirotína, tak i legionářů, nebo všech Svobodovců a ostatních vojáků, kteří neváhali jít bojovat za správnou věc. Samozřejmě, že i na jména všech padlých, jak v boji, tak rukou zákeřných nacionalistických vrahů. V neposlední řadě i jména těch všech ostatních, kteří se po dobu 45 let osobně zasloužili

o to, že občanská společnost v Mirotíně a Českém Háji mohla žít životem hodným jeho jména!

Kromě těch, kteří svým svědectvím, poskytnutými dokumenty nebo fotografiemi, stejně jako připomínkami k událostem, musím dodatečně poděkovat i těm, kteří se dnešních dnů už nedožili.

Stejně tak i dosud žijícím autorům níže uvedených pramenů a případných osobních sdělení:

H. Dluhošová - Vystěhovalectví na Ukrajinu

Křesťanské listy roč. 14, č. 17

Mirotínské baptistické matriky

J. Němeček - Kronika Mirotína

NA - Seznamy reemigrantů, dále R. Štér

E. Štěříková - Země otců

J. Vaculík - Historie volyňských Čechů I, II, III

J. Hofman, J. Vaculík, V. Širc - Volyňští Češi v 1. a 2. odboji

Věrné strážce 1947 - 1951

web - VHA - Vojenský historický archiv

web - EXULANT o. s.

web - MyHeritage

web - www.facebook.com/groups/114077731954780/

Zelovské svatby 1800 - 1900

Zpravodaj SČVP 1991 - 2015

Osobní pohovory s (abecedně): Jiřinou Focherovou Valáškovou, Josefem Holcem, Irenou Maškovou Marešovou, Jiřím Němečkem, Annou Sazečkovou Jelínkovou, Josefem Sazečkem, Josefem Vlkem, Annou Weidlichovou Sazečkovou, Marií Zajíčkovou Minkovou.

Obsah

Úvodem	3
Něco o exulantech	4
Česká emigrace	12
Založení Mirotína	18
Mirotín a život tam	26
Práce s matrikami a archivy	43
Válka a Svobodovci	53
Reemigrace	64
Současnost mirotínských	70
Seznam reemigrujících z M a ČH	74
Bojovali v 1. a 2. sv. válce	87
Slovo na závěr a prameny	93

Lubomír Sazeček
Mirotín a Český Háj
„České vesnice na Volyni“
1. vydání, 2015
600 výtisků
tisk
Josef Flachs
PBTisk a.s.
Dělostřelecká 344
261 01 Příbram I, Czech Republic

upraveno v roce 2019 autorem

Lubomír Sazeček, nar. 30. 1. 1950 v Lukavci, syn volyňského Čecha z Mirotína, respektive Českého Háje. Od roku 2010 aktivní člen SČVP, kdy působil jako jednatel Předsednictva Sdružení. Pracoval do roku 2015 též i jako redaktor občasníku Zpravodaj. V letech 2011 až 2017 11x vycestoval na Ukrajinu, aby poznal způsob života volyňských Čechů. V letech 2012 a 2013 natočili s režisérem Mgr. Jánem Mančuškou dvaapadesátiminutový dokument pro ČT,

uvedený pod názvem Volyňští! V letech 2014 až 2016 aktivně spolupracoval na pomoci potomkům Čechů žijících na Ukrajině, při jejich snaze o repatriaci. Potom si jako stěžejní cíl vytkl sebrání informací a napsání této kroniky dvou vesnic, odkud pochází celé jeho široké příbuzenstvo.

